

แผนพัฒนาการเกษตรตำบลแห่ใต้
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

จัดทำโดย

นางสาวยุวรี ละโพธิ์
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลแห่ใต้ อำเภอกอสุมปี่สัย จังหวัดมหาสารคามนี้ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๕๖๗ - ๒๕๗๐) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของตำบล มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแห่ใต้ อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาชุมชนฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในตำบลแห่ใต้ดีขึ้น และยั่งยืนสืบไป

นางสาวยุวรี ละโพธิ์

เลขานุการศูนย์บริการฯ ตำบลแห่ใต้

สำนักงานเกษตรอำเภอกอสุมปี่สัย

มิถุนายน ๒๕๖๕

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญรูป

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑	ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑.๑	ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๑.๒	อาณาเขตติดต่อ	๑
๑.๑.๓	การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๑.๒	ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๓
๑.๒.๑	สภาพพื้นที่ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๑.๒.๒	ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๔
๑.๓	สภาพภูมิอากาศ	๕
๑.๓.๑	ลักษณะภูมิอากาศ	๕
๑.๓.๒	ฤดูกาล	๕
๑.๓.๓	สถิติปริมาณน้ำฝน	๖
๑.๓.๔	อุณหภูมิต่ำ	๖
๑.๔	เส้นทางคมนาคม	๗
๑.๔.๑	ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง	๗
๑.๔.๒	ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด	๘
๑.๕	แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๙
๑.๕.๑	แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	๙
๑.๕.๒	พื้นที่ชลประทาน	๑๐
๑.๖	สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๑๐
๑.๖.๑	โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๐
๑.๖.๒	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๑๑
๑.๖.๓	รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว	๑๒
๑.๖.๔	จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท	๑๒
๑.๖.๕	การศึกษา	๑๓
๑.๖.๖	สาธารณสุข	๑๔
๑.๖.๗	ประเพณีและวัฒนธรรม	๑๔
๑.๖.๘	องค์กร/สถาบันต่าง ๆ	๑๗
๑.๗	การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๑๘
๑.๗.๑	ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชนเมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย	๑๘

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลให้ได้	๑๙
๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล	๑๙
๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่	๑๙
๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๒๘
๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix	๓๐
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล	๓๒
๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๓๒
๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๓๒
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของตำบลแห่ใต้ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม	๒
ตารางที่ ๒ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝน อำเภอกุสุมาลย์ ในรอบ ๑๐ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔	๖
ตารางที่ ๓ ข้อมูลสถิติอุณหภูมิรายเดือน ปี ๒๕๕๕-๒๕๖๔ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม	๗
ตารางที่ ๔ แหล่งน้ำที่สำคัญของตำบลแห่ใต้	๙
ตารางที่ ๕ ผลผลิตทั้งหมดรวมจังหวัด (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๔) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔	๑๑
ตารางที่ ๖ ผลผลิตทั้งหมดรวมจังหวัด (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๔) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๔	๑๒
ตารางที่ ๗ แสดงครัวเรือนและจำนวนประชากรของตำบลแห่ใต้ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม	๑๓
ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลกลุ่มสถาบันเกษตรกรในตำบลแห่ใต้ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม	๑๘
ตารางที่ ๙ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลแห่ใต้	๑๘
ตารางที่ ๑๐ แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ด้านการเกษตร ตำบลแห่ใต้ อำเภอกุสุมาลย์	๒๓
ตารางที่ ๑๑ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว	๒๔
ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๔/๖๕ ตำบลแห่ใต้	๒๔
ตารางที่ ๑๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่ ปี ๒๕๖๔	๒๖
ตารางที่ ๑๔ จุดรับซื้อข้าวในพื้นที่ใกล้เคียง	๒๗
ตารางที่ ๑๕ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข	๒๘
ตารางที่ ๑๖ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมตำบลแห่ใต้ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม	๓๐

สารบัญภาพ

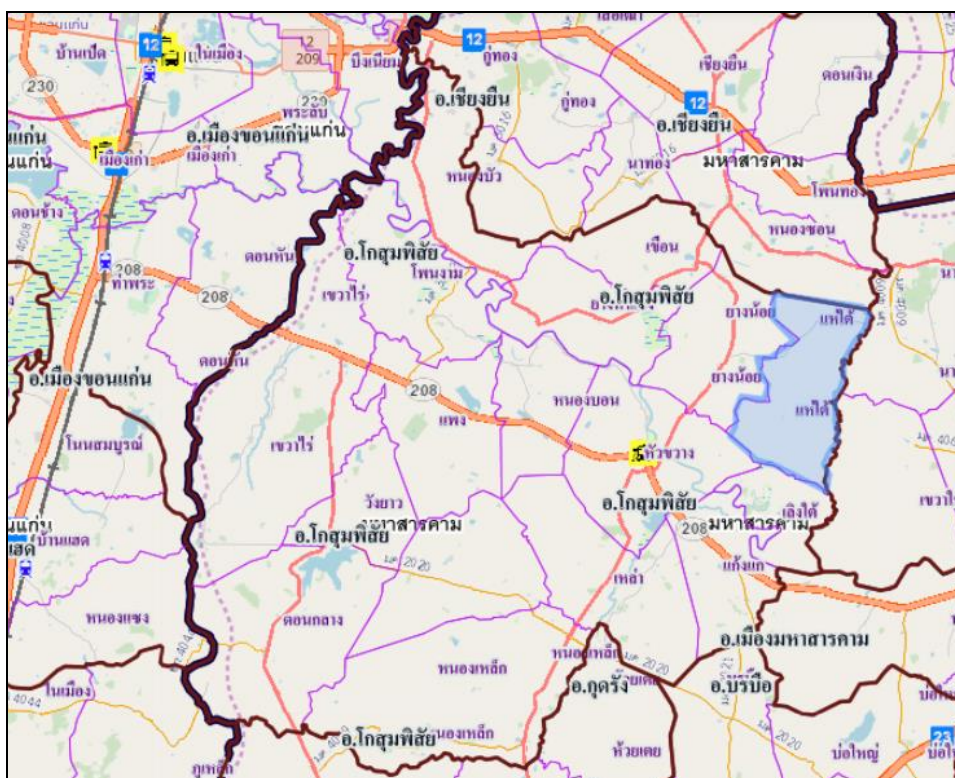
	หน้า
ภาพที่ ๑ ที่ตั้งตำบลแห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๑
ภาพที่ ๒ อาณาเขตติดต่อตำบลอาณาเขตติดต่อตำบลแห่ใต้	๒
ภาพที่ ๓ การแบ่งเขตการปกครองตำบลแห่ใต้	๓
ภาพที่ ๔ พื้นที่ดอนในตำบลแห่ใต้	๔
ภาพที่ ๕ ชุดดินในตำบลแห่ใต้	๕
ภาพที่ ๖ เส้นทางคมนาคมในตำบลแห่ใต้	๘
ภาพที่ ๗ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด	๘
ภาพที่ ๘ แสดงแหล่งน้ำธรรมชาติในตำบลแห่ใต้	๙
ภาพที่ ๙ แสดงพื้นที่เขตชลประทานในตำบลแห่ใต้	๑๐
ภาพที่ ๑๐ แสดงอาณาเขตของกลุ่มแม่น้ำชี	๒๐
ภาพที่ ๑๑ แสดงพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงหนองหวาย	๒๑
ภาพที่ ๑๒ แสดงเขตความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกข้าว ตำบลแห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๒๒
ภาพที่ ๑๓ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	๒๕

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

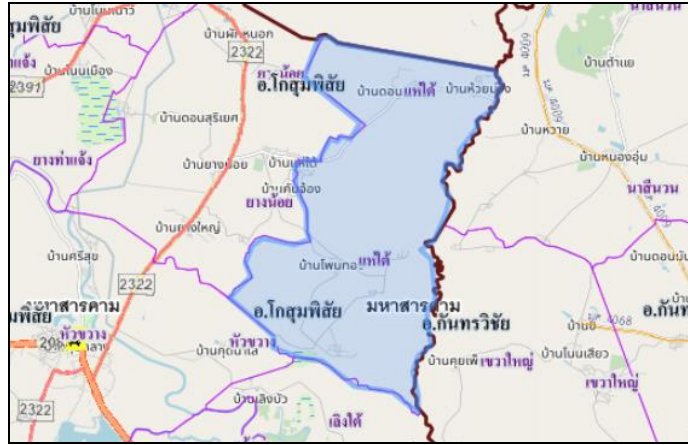
ตำบลแห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีเนื้อที่ ๒๔,๘๓๘ ไร่ คิดเป็น ๔๖.๒๐ ตารางกิโลเมตร (จากการคำนวณโดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์) ซึ่งอยู่ในลุ่มแม่น้ำชี เขตชลประทานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอใช้เส้นทางรถยนต์ทางหลวงหมายเลข ๒๒๓๒ (สายโกสุมพิสัย-เชียงยืน) และถนน รพช. หมายเลข มค.๓๐๖๙ โดยเส้นทางรถยนต์ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ภาพที่ ๑ ที่ตั้ง ตำบลแห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา ระบบบริการแผนที่กรมส่งเสริมการเกษตร)

๑.๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

ตำบลแห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีอาณาเขต ทิศเหนือติดกับตำบลหนองซอน อำเภอเชียงยืน ทิศใต้ติดกับตำบลหัวขวาง และตำบลเลิงใต้ อำเภอโกสุมพิสัย ทิศตะวันออกติดกับตำบลเขว้าใหญ่ และตำบลนาสีนวน อำเภอกันทรวิชัย ทิศตะวันตกติดกับตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย

ภาพที่ ๒ อาณาเขตติดต่อตำบลแท้ใต้
(ที่มา ระบบบริการแผนที่กรมส่งเสริมการเกษตร)

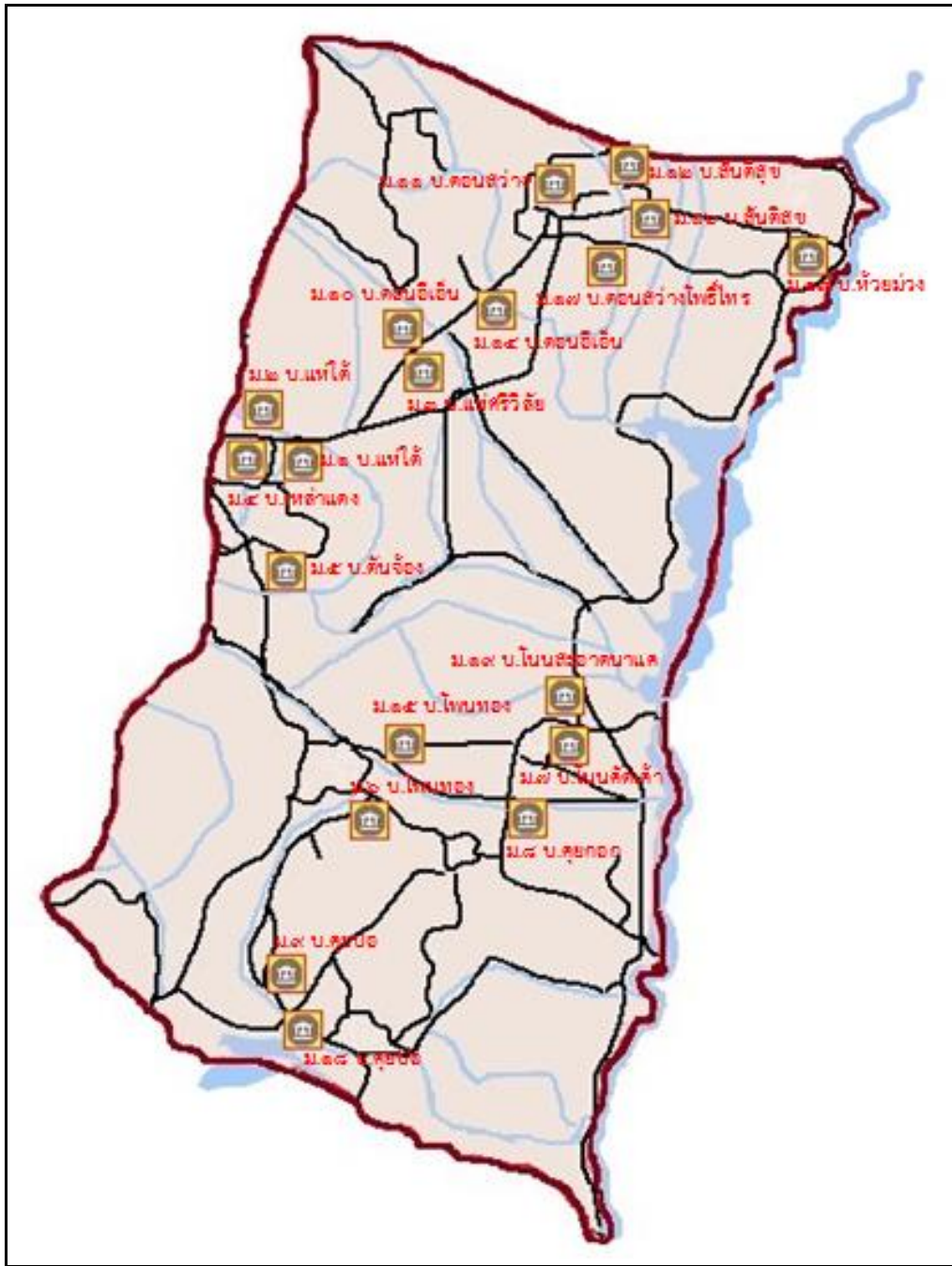
๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

ตำบลแท้ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๙ หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลแท้ใต้ (ตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของตำบลแท้ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อผู้นำหมู่บ้าน	เบอร์โทรศัพท์	หมายเหตุ
๑	บ้านแท้ใต้	นายวิเชียร โสภาลีศ	๐๖๓-๕๙๖๐๓๓๙	
๒	บ้านแท้ใต้	นายสมทรง ดวงโทโคตร	๐๘๓-๓๐๕๗๖๗๐	
๓	บ้านแห่งศรีวิสัย	นายโอภาส รัฐวงษ์	๐๘๙-๙๔๒๓๐๔๔	
๔	บ้านเหล่าแดง	นายพิกุล ศรีจันทร์ชัย	๐๙๓-๓๙๑๖๔๓๘	
๕	บ้านคันจ้อง	นายอินแปง ไชโวหาร	๐๙๖-๘๘๐๕๔๒๖	
๖	บ้านโพนทอง	นายพิชิต ไทรตัน	๐๖๑๕๗๒๓๒๒๕	
๗	โนนคัดเค้า	นายมานิจ นิยมปราษฎ์	๐๘๒-๓๑๔๑๔๕๐	
๘	คุยกอก	นายประยงค์ นามแสงผา	๐๘๘-๗๔๘๓๗๔๘	
๙	คุยก่อ	นายประสาน หลักคำ	๐๙๓-๕๗๖๑๐๘๕	
๑๐	ดอนอีเอิ้น	นายกุศล ภูตินทราย	๐๘๙-๒๒๘๓๓๑๘	
๑๑	ดอนสว่าง	นายลวรรณทิพย์ ดร.มิ่งคุณ	๐๘๔-๙๗๑๘๐๖๘	
๑๒	สันติสุข	นายสุรินทร์ สารสวัสดิ์	๐๘๕-๖๐๙๑๒๓๖	
๑๓	ห้วยม่วง	นายสุพรรณ ดอนนิศวร	๐๘๑-๗๔๙๓๘๗๙	
๑๔	ดอนอีเอิ้นเหนือ	นายสงวน ดร.พันเมือง	๐๖๑-๑๑๘๗๒๐๘	
๑๕	โพนทอง	นายทองอินทร์ สีคาม	๐๘๙-๒๗๕๓๐๖๗	
๑๖	สันติสุข	นายมีชัย ดอนไชยสีหา	๐๘๐-๑๙๓๓๓๖๗	กำนัน
๑๗	ดอนสว่างโพธิ์ไทร	นายสมบัติ ดวงลิวค์	๐๖๒-๑๙๒๑๕๑๘	
๑๘	ป่าปอ	นายประเวศ ดีจะเสน	๐๙๔-๓๕๘๓๗๖๔	
๑๙	โนนสะอาดนาแค	นายประยงค์ ประดับศรี	๐๘๕-๔๖๓๑๕๕๓	

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอโกสุมพิสัย กรมการปกครอง (กรกฎาคม ๒๕๖๕)

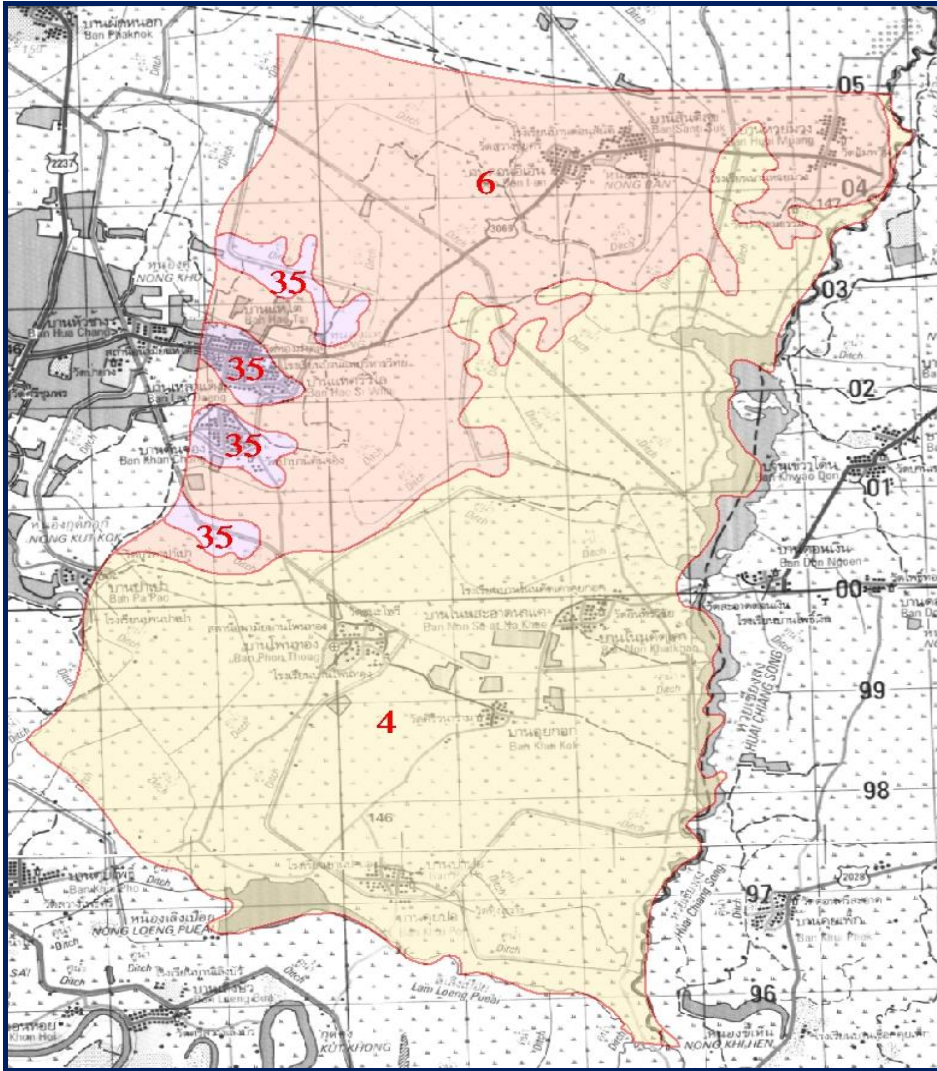

ภาพที่ ๓ การแบ่งเขตการปกครองตำบลแม่ใต้

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

เป็นที่ราบลุ่มใกล้แม่น้ำชีและอยู่ในเขตพื้นที่ชลประทาน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย เหมาะแก่การเพาะปลูกข้าวและการประมง

ภาพที่ ๕ แสดงแผนที่กลุ่มชุดดินในพื้นที่ตำบลห้วยไต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

ตำบลห้วยไต้มีลักษณะอากาศ แบบมรสุมเขตร้อน (Tropical Monsoon climate) ในช่วงฤดูร้อน จะมีอากาศร้อนอบอ้าว ในช่วงมรสุมฤดูร้อนจะได้รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งทำให้เกิดฝนตก สำหรับปริมาณน้ำฝนที่พื้นที่บริเวณจังหวัดได้รับนั้น ส่วนมากจะเกิดจากผลกระทบของ พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนผ่านประเทศเวียดนามและเข้าสู่ประเทศไทย

๑.๓.๒ ฤดูกาล

สภาพอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย ๓ ฤดู โดย

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือได้พัดพานำมวลอากาศเย็น และแห้งเข้ามาปกคลุมส่งผลให้ท้องฟ้าโปร่ง อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง

๑.๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน

จากสถิติปริมาณน้ำฝน ในรอบ ๑๐ ปี (ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔) ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบ ๑๐ ปี ประมาณ ๑,๑๖๐.๖ มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนต่ำสุดประมาณ ๕๓๕.๐ มิลลิเมตร ในปี ๒๕๖๐ และ ปริมาณน้ำฝนสูงสุดประมาณ ๑,๔๖๖.๙ มิลลิเมตร ในปี ๒๕๕๙

ตารางที่ ๒ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝน อำเภอโกสุมพิสัย ในรอบ ๑๐ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๔ (หน่วย : มิลลิเมตร)

เดือน	ปี										เฉลี่ย
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	
มกราคม	๗๓.๙	๔.๑	๖๙.๒	๐.๐	๔๐.๘	๒.๐	๑.๙	๐.๐	๒.๙	๐.๐	๑๙.๕
กุมภาพันธ์	๐.๑	๐.๐	๖๘.๙	๓๐.๗	๐.๐	๐.๐	๗.๓	๒๖.๙	๐.๐	๑๓.๑	๑๔.๗
มีนาคม	๒.๑	๒๕.๑	๖๖.๗	๑๖.๑	๑.๔	๓๘.๐	๕๙.๙	๖.๙	๑๑๕.๓	๖๕.๙	๔๑.๖
เมษายน	๑๗๒.๒	๒๖.๓	๗๐.๔	๒๒.๔	๑๔๑.๑	๑๓.๐	๑๘๘.๘	๒๘.๑	๑๖๐.๔	๑๐๔.๙	๙๒.๘
พฤษภาคม	๔๑๔.๙	๒๐๓.๔	๖๙.๘	๒๔.๘	๑๖๙.๖	๔๑.๐	๒๑๗.๗	๒๓๒.๘	๙๗.๐	๑๓๐.๗	๑๖๐.๒
มิถุนายน	๕๙.๙	๖๘.๐	๗๓.๖	๑๗๔.๔	๒๓๓.๘	๕๘.๐	๑๔๙.๓	๕๒.๒	๑๑๔.๖	๑๖๘.๖	๑๑๕.๒
กรกฎาคม	๑๐๓.๕	๑๙๑.๐	๗๙.๑	๒๐๘.๐	๒๕๘.๐	๑๕๐.๐	๒๔๕.๓	๑๒๙.๑	๑๘๗.๘	๑๔๘.๔	๑๗๐.๐
สิงหาคม	๓๖๒.๓	๒๑๗.๙	๗๙.๒	๑๗๖.๘	๓๕๕.๙	๘๖.๐	๑๕๓.๙	๕๗๗.๒	๒๔๗.๗	๑๓๒.๔	๒๓๘.๙
กันยายน	๑๙๐.๑	๓๔๗.๕	๘๑.๔	๑๕๐.๙	๓๗๖.๗	๕๑.๐	๑๕๘.๔	๑๙๒.๑	๒๐๔.๔	๔๐๑.๐	๒๑๕.๔
ตุลาคม	๗๘.๘	๕๑.๑	๗๕.๒	๘๓.๗	๑๑๘.๖	๙๓.๐	๒๓.๖	๑๑.๘	๑๒๘.๖	๑๒๓.๙	๖๗.๘
พฤศจิกายน	๙.๑	๔.๖	๗๔.๖	๑.๓	๓๓.๙	๐.๐	๒๗.๔	๑.๕	๖.๕	๐.๐	๑๕.๙
ธันวาคม	๐.๐	๑๗.๗	๖๘.๒	๐.๐	๐.๐	๓.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๐.๐	๘.๖
รวม	๑,๔๖๖.๙	๑,๑๕๖.๗	๘๗๖.๒	๘๘๙.๑	๑,๗๒๙.๘	๕๓๕.๐	๑,๒๓๓.๕	๑,๒๕๘.๖	๑,๒๖๕.๒	๑,๒๘๘.๙	๑,๑๖๐.๖
เฉลี่ย	๑๒๒.๒	๙๖.๔	๗๓.๐	๗๔.๑	๑๔๔.๒	๔๔.๖	๑๐๒.๘	๑๐๔.๙	๑๐๕.๔	๑๐๗.๔	๙๖.๗

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยากรมการศาสนา ๒๕๖๔

๑.๓.๔ อุณหภูมิ

สภาพอากาศเหมือนกับพื้นที่ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยทั่วไป คือ ๓ ฤดูประกอบด้วย ฤดูร้อนจากห้วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูฝนจากห้วงเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกันยายน ฤดูหนาวจากห้วงเดือนตุลาคม ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ของทุกๆปี อุณหภูมิ อุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ ๑๙.๑ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนมกราคม อุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ ๓๘.๙ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนเมษายน และอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีค่า ๓๑.๒๖ องศาเซลเซียส

ตารางที่ ๓ ข้อมูลสถิติอุณหภูมิรายเดือน ปี ๒๕๕๕-๒๕๖๔ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม (หน่วย : องศาเซลเซียส)

เดือน	ปี										เฉลี่ย
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	
มกราคม	๒๔.๗๕	๒๔.๐๙	๒๑.๕๑	๒๒.๗๖	๒๕.๐๒	๒๔.๒๕	๑๙.๑	๓๒.๒	๓๓.๔	๒๒.๔๑	๒๔.๕๐
กุมภาพันธ์	๒๖.๔๔	๒๗.๗๐	๒๖.๑๘	๒๖.๐๐	๒๓.๙๖	๒๖.๕	๑๘.๘	๓๖.๔	๓๔.๐	๒๕.๗๘	๒๗.๑๘
มีนาคม	๒๘.๒๖	๒๙.๙๘	๒๙.๙๔	๒๙.๗๙	๒๙.๙๗	๒๙	๒๒.๓	๓๘.๒	๓๗.๒	๒๙.๕๑	๓๐.๔๒
เมษายน	๒๙.๑๖	๓๐.๙๓	๓๐.๑๙	๓๐.๖๕	๓๓.๐๑	๓๐	๒๓.๗	๓๘.๙	๓๖.๑	๓๐.๓๑	๓๑.๓๐
พฤษภาคม	๒๙.๑๑	๒๙.๙๕	๓๐.๔๙	๓๑.๔๑	๓๑.๑๘	๓๐.๕	๒๔.๖	๓๖.๖	๓๗.๙	๓๑.๒๙	๓๑.๓๐
มิถุนายน	๒๙.๑๓	๒๙.๓๗	๒๙.๙๖	๓๐.๒๗	๒๙.๘๘	๒๙	๒๕.๒	๓๖.๔	๓๕.๔	๓๐.๖๐	๓๐.๕๓
กรกฎาคม	๒๘.๕๓	๒๘.๕๔	๒๘.๖๕	๒๘.๗๗	๒๘.๖๘	๒๘.๕	๒๕	๓๕.๑	๓๕.๕	๒๙.๗๒	๒๙.๗๐
สิงหาคม	๒๗.๙๒	๒๗.๙๕	๒๘.๔๔	๒๘.๕๕	๒๘.๘๓	๒๘.๕	๒๔.๙	๓๓.๕	๓๓.๔	๓๐.๐๒	๒๙.๒๐
กันยายน	๒๘.๑๒	๒๗.๕๐	๒๘.๑๘	๒๘.๓๐	๒๗.๙๙	๒๗.๕	๒๔.๕	๓๓.๔	๓๓.๕	๒๘.๒๐	๒๘.๗๒
ตุลาคม	๒๗.๙๓	๒๗.๐๐	๒๗.๗๔	๒๗.๒๕	๒๘.๒๗	๒๖.๕	๒๓.๖	๓๔.๑	๓๐.๑	๒๗.๘๙	๒๘.๐๔
พฤศจิกายน	๒๘.๐๖	๒๖.๖๗	๒๗.๐๙	๒๗.๙๐	๒๖.๙๒	๒๔	๒๑.๗	๓๓.๐	๓๑.๙	๒๖.๗๐	๒๗.๔๐
ธันวาคม	๒๖.๔๔	๒๖.๔๔	๒๓.๘๒	๒๕.๙๕	๒๔.๘๑	๒๒.๕	๒๐.๒	๓๑.๓	๓๐.๕	๒๔.๑๑	๒๕.๖๐
เฉลี่ย	๒๖.๖๖	๒๗.๘๒	๒๘.๐๑	๒๗.๖๘	๒๘.๑๒	๒๘.๒๑	๒๒.๘	๓๔.๙๒	๓๔.๐๗	๓๓.๖๕	๓๑.๒๖

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา มหาสารคาม ๒๕๖๔

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

๑.๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง

การคมนาคมติดต่อของตำบลแห่ใต้ แบ่งออกได้ดังนี้ คือ

1) การคมนาคมติดกับอำเภอโกสุมพิสัย

การคมนาคมติดต่อระหว่างตำบลแห่ใต้กับอำเภอโกสุมพิสัย ใช้เส้นทางรถยนต์ ซึ่งมีเส้นทางที่สำคัญ คือ ทางหลวงหมายเลข ๒๓๒๒ (สายโกสุมพิสัย - เชียงยืน) ตัดผ่านตำบลหัวขวาง และตำบลยางน้อย เข้าสู่เส้นทางของ อบจ. หมายเลข มค.๓๐๖๙ โดยผ่านตำบลแห่ใต้ หมู่ที่ ๑ บ้านแห่ใต้ หมู่ที่ ๒ บ้านแห่ใต้ หมู่ที่ ๓ แห่งศรีวิสัย หมู่ ๑๐ บ้านดอนอีเอ้น หมู่ ๑๑ บ้านดอนสว่าง หมู่ ๑๔ บ้านดอนอีเอ้นเหนือ หมู่ ๑๗ บ้านดอนสว่างโพธิ์ไทร หมู่ที่ ๑๒ บ้านสันติสุข หมู่ที่ ๑๖ สันติสุข หมู่ที่ ๑๓ บ้านห้วยม่วง ระยะทางที่ใช้ติดต่อกับอำเภอประมาณ ๙ - ๑๕ กิโลเมตร

2) การคมนาคมติดต่อภายในตำบลและตำบลใกล้เคียง ใช้เส้นทางคมนาคม ดังนี้

- ถนน รพช. หมายเลข มค.๓๐๖๙ (สายยางน้อย - ห้วยม่วง) ใช้ในการเดินทางติดต่อระหว่างหมู่บ้านในตำบล คือ หมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๔, ๑๗, ๑๒, ๑๖ และ ๑๓ ระยะทาง ๖ กิโลเมตร

- ถนนคอนกรีต เชื่อมกับถนน รพช. หมายเลข มค.๓๐๖๙ ใช้ในการเดินทางระหว่างหมู่บ้าน คือ หมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๑๕ และ ๘ ระยะทาง ๖ กิโลเมตร

- ถนนโยธาธิการหมายเลข มค.๒๐๔๗ (สายคุยโพธิ์ - โนนคัดเค้า) ตัดกับ ทางหลวงหมายเลข ๒๓๒๒ ผ่านตำบลหัวขวาง เข้าสู่ตำบลแห่ใต้ ใช้ระหว่างหมู่บ้านในตำบล คือ หมู่ที่ ๖, ๑๕, ๙, ๑๘, ๘, ๗ และ ๑๙ ระยะทาง ๑๑ กิโลเมตร

3) การบริการรถโดยสารและพาหนะอื่น ๆ

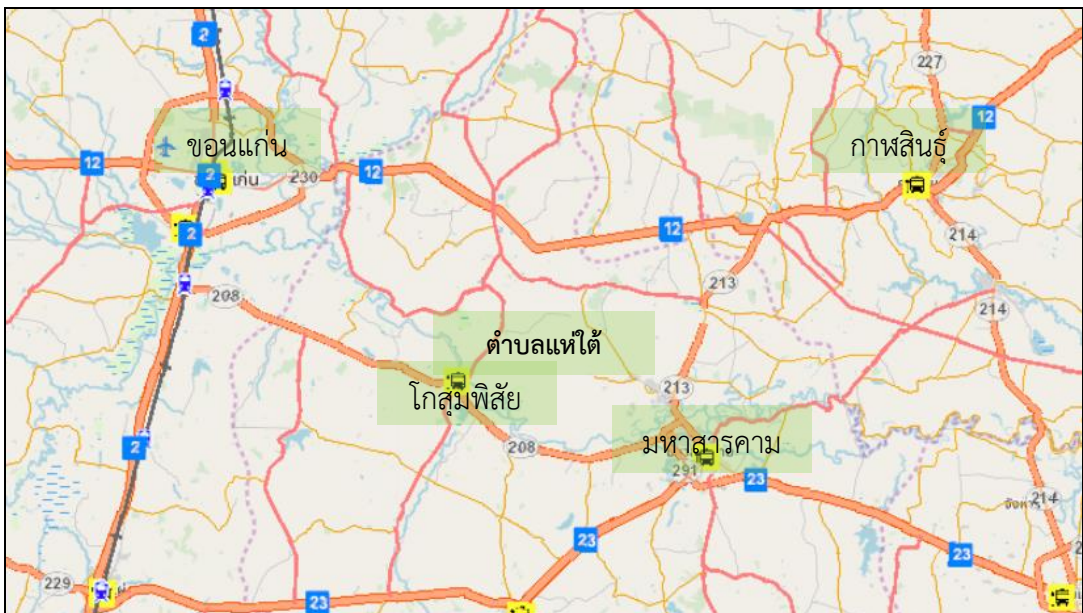
- พาหนะอื่น ๆ ที่ใช้ในการขนส่ง ได้แก่ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน รถอีแต่น รถบรรทุกเล็ก และรถบรรทุกสิบล้อ เป็นต้น และมีรถจักรยานยนต์รับจ้าง

ภาพที่ ๖ เส้นทางคมนาคมในตำบลแท้ใต้

๑.๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด

การเดินทางจากอำเภอโกสุมพิสัยเดินทางไปยังจังหวัดมหาสารคาม ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๘ เดินทางไปยังจังหวัดขอนแก่น ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๐๘ ไปติดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒ รายละเอียดดังภาพที่ ๗

ภาพที่ ๗ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด
(ที่มา : ระบบบริการแผนที่ กรมส่งเสริมการเกษตร)

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

แหล่งน้ำ มีทั้งแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้นแสดงดังตารางที่ ๕

ตารางที่ ๔ แหล่งน้ำที่สำคัญของตำบลแห่ใต้

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อแหล่งน้ำ	ความเหมาะสม	แหล่งน้ำธรรมชาติ	แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น
๗	บ้านโนนคัตเค้า	- ลำห้วยเชียงสง	เหมาะสมดี	✓	-
๘	บ้านคุดกอก	- ลำห้วยเชียงสง	เหมาะสมดี	✓	-
๙	บ้านคุดปอ	- อ่างเก็บน้ำเลิงเปลือย	เหมาะสมดี	✓	-
๑๓	บ้านห้วยม่วง	- ลำห้วยเชียงสง	เหมาะสมดี	✓	-
๑๘	บ้านป่าปอ	- อ่างเก็บน้ำเลิงเปลือย	เหมาะสมดี	✓	-
๑๙	บ้านโนนสะอาดนาแค	- ลำห้วยเชียงสง	เหมาะสมดี	✓	-

หมายเหตุ : เกษตรกรในตำบลแห่ใต้ จะอาศัยน้ำชลประทานเป็นหลัก

ภาพที่ ๘ แสดงแหล่งน้ำธรรมชาติในตำบลแห่ใต้
(ที่มา google map)

๑.๕.๒ พื้นที่ชลประทาน

ตำบลแหใต้เป็นพื้นที่ในเขตชลประทาน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย คลองส่งน้ำชลประทาน ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นเส้นเลือดที่สำคัญที่สุดของประชาชน ตำบลแหใต้ และอีกหลายตำบลในอำเภอโกสุมพิสัย ตำบลแหใต้มีคลองส่งน้ำชลประทานผ่านทุกหมู่บ้านของแต่ละตำบล ดังนั้นพื้นที่การเกษตรทั้งหมดจึงอาศัยน้ำจากคลองชลประทานทั้งฤดูฝน และฤดูแล้ง

คลองส่งน้ำชลประทานในตำบลแหใต้มีดังนี้

1. คลอง 1 ขวา - 1 ซ้าย 12 ขวา (1R - 1 L - 1 L - 12 R) แยกออกจากคลอง 1 ซ้าย - 1 ซ้าย - 12 ขวา ผ่านพื้นที่บ้านแหใต้ หมู่ที่ 1
2. คลอง 1 ซ้าย - 1 ขวา - 12 ขวา (1L - 1 L - 1 L - 12 R)
3. คลอง 2 ซ้าย - 1 ซ้าย - 1 ซ้าย 12 ขวา (2 L - 1 L - 1 L - 12 R) คลองในอันดับที่ 2 และ 3 ทั้งสองคลองแยกออกจากคลอง 1 ซ้าย - 1 ซ้าย - 12 ขวา (1 - 1L - 12 R) ผ่านตำบลแหใต้ คลองชลประทานทั้งหมดที่ได้กล่าวมาทุกคลองจะไหลลงมาที่คลองดิน (คลองแห้ง) เพื่อระบายน้ำทิ้งเมื่อมีมากเกินความต้องการ โดยคลองดินจะไหลมารวมที่บริเวณห้วยเชียงสงเพื่อไหลลงแม่น้ำชี

ภาพที่ ๙ แสดงพื้นที่เขตชลประทานในตำบลแหใต้ (ที่มา ระบบบริการข้อมูลแผนที่กรมส่งเสริมการเกษตร)

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชลประทาน พืชที่เกษตรกรปลูกเป็นหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ไม้ผล พืชผักต่างๆ และทำประมง ได้แก่ การเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลา ต่าบลแห่ใต้มีเนื้อที่ทั้งหมด ๒๗,๑๓๒.๖๗ ไร่ เป็นพื้นที่ทำนา ๒๐,๐๖๓.๘๐ ไร่ พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ๓,๑๓๐.๘๒ ไร่ พืชไร่ ๖๕๔.๑๗ ไร่ พืชสวน ๕๖.๕๗ ไร่ ไม้ผล ๑๒.๐๑ ไร่ พื้นที่ป่า ๖๔.๖๒ ไร่ พื้นที่ลุ่ม ๕๘๘.๔ ไร่ พื้นที่น้ำ ๑,๒๑๕.๕๓ ไร่ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง ๑,๒๐๔.๑๖ ไร่ และพื้นที่เบ็ดเตล็ด ๗๒.๘๙ ไร่ ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ๘.๔๖ ไร่

แรงงานภาคเกษตรส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย ๓ คนต่อครัวเรือน การจ้างแรงงานมีมากช่วงปักดำ เกี่ยวข้าว ซึ่งในปัจจุบันค่าแรงมีราคาสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะช่วงที่มีการลงทำนาพร้อมๆกัน ค่าแรงสูงถึงวันละ ๓๐๐ บาท อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แรงงานสูงขึ้น เป็นเพราะว่ามีแรงงานวัยหนุ่มสาวไปทำงานภาคอุตสาหกรรมต่างถิ่นมากขึ้น ทำให้แรงงานภาคการเกษตรลดน้อยลง

๑.๖.๒ ผลผลิตทั้งหมดรวมของจังหวัด

ผลผลิตรวมจังหวัด

ประมาณการมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปี ๒๕๖๔ มูลค่า ๖๒,๗๕๕ ล้านบาท มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ จำนวน ๒,๒๓๘ ล้านบาท มีรายได้เฉลี่ยต่อคน/ปี จำนวน ๘๐,๔๒๒ บาท คิดเป็นลำดับที่ ๕๘ ของประเทศ และเป็นลำดับที่ ๘ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสาขาที่มีมูลค่าสูงสุดและมีความสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับจังหวัด แยกเป็น

- ภาคเกษตร จำนวน ๑๒,๒๒๗ ล้านบาท ซึ่งจังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ ๕,๒๙๑.๖๘๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๓๐๗,๓๐๑.๘๗ ไร่ และข้อมูลสำรวจ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จังหวัดมีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน ๒,๘๑๘,๕๗๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๒๒ ของพื้นที่จังหวัด ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม อาชีพสำคัญได้แก่ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ การเกษตรจึงเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัด มหาสารคาม

- ภาคนอกเกษตร จำนวน ๔๒,๐๓๗ ล้านบาท และมีสาขาที่มีมูลค่าสูงสุด ๓ อันดับแรก คือ อันดับ ๑ สาขาการศึกษา จำนวน ๑๑,๒๑๐ ล้านบาท โดยจังหวัดมหาสารคาม มีนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัย มากกว่า ๖๐,๐๐๐ คน ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัด อันดับ ๒ สาขาการผลิต จำนวน ๘,๑๗๘ ล้านบาท และอันดับ ๓ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ และรถจักรยานยนต์ จำนวน ๗,๐๑๒ ล้านบาท ตามลำดับ

ตารางที่ ๕ ผลผลิตทั้งหมดรวมจังหวัด (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๔) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔

ที่	สาขาการผลิต	ปี (หน่วย: ล้านบาท)		
		๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
๑	ภาคเกษตร	๑๒,๖๔๐	๑๓,๐๓๖	๑๓,๓๘๗
๒	ภาคนอกเกษตร	๔๖,๔๗๙	๔๗,๔๘๑	๔๙,๓๖๘

ตารางที่ ๖ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๔) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๖๔

ที่	สาขาการผลิต	มูลค่า(ล้านบาท)
๑	ภาคเกษตร	๑๓,๓๘๗
๒	ภาคนอกเกษตร	๔๙,๓๖๘
	- การผลิตอุตสาหกรรม	๙,๓๖๔
	- การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	๘๔๙
	- การก่อสร้าง	๓,๔๐๔
	- การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	๗,๐๑๒
	- ที่พักและบริการด้านอาหาร	๔๓๔
	- การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	๑,๗๒๕
	- กิจกรรมทางการเงิน	๖,๔๐๘
	- บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	๒,๗๓๘
	- การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกัน สังคมภาคบังคับ	๒,๖๔๐
	- การศึกษา	๑๑,๒๑๐
	- การบริการด้านสุขภาพและสังคม	๒,๕๖๐
	- ศิลปะความบันเทิง	๑๖๒
	- กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	๒,๙๕๕
	- กิจกรรมการบริการ	๕๖
	- วิทยาศาสตร์และกิจกรรมทางวิชาการ	๒๐
	- ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๕๕๐
- การจัดการน้ำ	๒๓๘	
- กิจกรรมทางวิชาชีพ	๒๓	
- กิจกรรมด้านการบริการอื่นๆ	๘๗๗	
	รวม	๖๒,๗๕๕

๑.๖.๓ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว

จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๔ พบว่า ประชากรมีระดับรายได้ต่อปีเฉลี่ย ๗๒,๔๙๔.๗๐ บาท/คน โดยรายได้หลักมาจากการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี จำนวน ๒๕๓,๙๑๓.๐๗ บาท

๑.๖.๔ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท

ตำบลแห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๙ หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่ใต้ จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน ที่ว่าการอำเภอโกสุมพิสัย กรมการปกครอง ณ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕ พบว่ามีประชากร รวมทั้งสิ้น ๖,๒๘๔ คน เป็นชาย ๓,๑๕๖ คน หญิง ๓,๑๒๘ คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๑,๘๐๕ ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร

๑,๑๖๖ ครั้วเรือน จำนวนสมาชิกในครั้วเรือนเฉลี่ย ๓.๔๘ คนต่อครั้วเรือน มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย ๑๓๖ คนต่อตารางกิโลเมตร

ตารางที่ ๗ แสดงครั้วเรือนและจำนวนประชากรของตำบลแห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครั้วเรือน ทั้งหมด	จำนวน ครั้วเรือน เกษตรกร	จำนวนประชากร (คน)			ชื่อผู้นำหมู่บ้าน
				รวม	ชาย	หญิง	
๑	บ้านแห่ใต้	๑๐๖	๕๘	๓๖๒	๑๙๒	๑๗๐	นายวิเชียร โสภากเลิศ
๒	บ้านแห่ใต้	๑๙๑	๑๐๐	๕๗๕	๒๙๔	๒๘๑	นายสมทรง ดวงโทโคตร
๓	บ้านแห่ศรีวิสัย	๑๒๗	๘๖	๕๑๑	๒๓๓	๒๗๘	นายโอภาส รัฐวงษ์
๔	บ้านเหล่าแดง	๙๑	๔๖	๓๓๗	๑๗๐	๑๖๗	นายพิกุล ศรีจันทร์ชัย
๕	บ้านคันจ้อง	๑๐๓	๕๙	๓๘๓	๑๗๑	๒๑๒	นายอินแปง ไชยโวหาร
๖	บ้านโพหนอง	๙๖	๕๘	๒๖๙	๑๓๖	๑๓๓	นายพิชิต ไทรรัตน์
๗	โนนคัคเค้า	๘๙	๖๓	๓๒๔	๑๕๕	๑๖๙	นายมานิจ นิยมปราษฎ์
๘	คุยกอก	๖๑	๔๙	๒๐๖	๙๘	๑๐๘	นายประยงค์ นามแสงผา
๙	คุยปอ	๕๔	๔๖	๑๗๔	๘๗	๘๗	นายประสาน หลักคำ
๑๐	ดอนอีเอิ้น	๘๖	๕๖	๒๘๐	๑๔๖	๑๓๔	นายกุศล ภูดินทราย
๑๑	ดอนสว่าง	๘๒	๖๒	๒๙๒	๑๕๔	๑๓๘	นายถาวรณทิพย์ ดร่มิ่งคุณ
๑๒	สันติสุข	๑๐๘	๖๗	๓๕๘	๑๙๑	๑๖๗	นายสุรินทร์ สารสวัสดิ์
๑๓	ห้วยม่วง	๑๒๕	๙๒	๕๐๔	๒๖๐	๒๔๔	นายสุพรรณ ดอนนิศวร
๑๔	ดอนอีเอิ้นเหนือ	๑๐๕	๗๒	๓๘๖	๒๐๖	๑๘๐	นายสงวน ดรพันธ์เมือง
๑๕	โพหนอง	๙๑	๔๗	๒๗๒	๑๓๐	๑๔๒	นายทองอินทร์ สีคาม
๑๖	สันติสุข	๘๗	๖๒	๓๓๐	๑๗๖	๑๕๔	นายมีชัย ดอนไชยสีหา
๑๗	ดอนสว่างโพธิ์ไทร	๗๙	๕๒	๓๐๕	๑๕๓	๑๕๒	นายสมบัติ ดวงลิ้งค์
๑๘	ป่าปอ	๗๖	๖๓	๒๖๘	๑๒๔	๑๔๔	นายประเวศ ดีจะเสน
๑๙	โนนสะอาดนาแค	๔๘	๒๘	๑๔๘	๘๐	๖๘	นายประยงค์ ประดับศรี
รวม		๑,๘๐๕	๑,๑๖๖	๖,๒๘๔	๓,๑๕๖	๓,๑๒๘	

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอโกสุมพิสัย กรมการปกครอง (พฤษภาคม ๒๕๖๕)

๑.๖.๕ การศึกษา

ในตำบลแห่ใต้มีโรงเรียน จำนวน ๖ แห่ง เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ๑ แห่ง โรงเรียนประถมศึกษา ๕ แห่ง

(๑) โรงเรียนแห่งบริหารวิทย์ หมู่ ๑, ๒, ๓ และ	เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ป.๑ – ม.๓
(๒) โรงเรียนบ้านโพหนอง หมู่ ๖ และ ๑๕	เปิดสอน ป.๑ – ป.๖
(๓) โรงเรียนบ้านโนนคัคเค้า หมู่ ๗ และ ๑๙	เปิดสอน ป.๑ – ป.๖
(๔) โรงเรียนบ้านป่าปอ หมู่ ๙ และ ๑๘	เปิดสอน ป.๑ – ป.๖
(๕) โรงเรียนบ้านดอนสันติ หมู่ ๑๒ และ ๑๖	เปิดสอน ป.๑ – ป.๖
(๖) โรงเรียนบ้านห้วยม่วง หมู่ ๑๓	เปิดสอน ป.๑ – ป.๖

ศูนย์เด็กเล็กก่อนประถม จำนวน ๓ แห่ง

(๑) ศูนย์เด็กเล็กบ้านดอนสันติ

(๒) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแห่ใต้

(๓) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพหนอง

๑.๖.๖ สาธารณสุข

ตำบลแห่ใต้มีสถานที่รักษาพยาบาลคือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ๒ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านแห่ใต้ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านโพหนอง นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทุกหมู่บ้าน การให้บริการจะให้บริการขั้นพื้นฐานให้ความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐาน ฝากครรภ์ ให้อาหารเสริม วางแผนครอบครัว ชูตหินปูน เป็นต้น

๑.๖.๗ ประเพณีและวัฒนธรรม

ประชากรตำบลแห่ใต้นับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งงามปฏิบัติสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

- **เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม** เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำผิด) สังฆาทิเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- **เดือนยี่ ทำบุญคูณลาน** (คุ่มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธรณ์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคูณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปเลี้ยงยังข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวแล้ว (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- **เดือนสาม บุญข้าวจี** เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจีแล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฟังเทศน์ฉลองข้าวจีและรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่า ขนบแบ่งข้าวจีเป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจีต่อหน้าทำให้เกิดความปิติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี ทำบุญข้าวจีถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

- **เดือนสี่ บุญพระเวส** (บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า ฆะเหวด เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญพระเวส เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาานิสงส์จะดลบันดาลให้เกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมุตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- **เดือนห้า บุญสงกรานต์** (บุญสงน้ำ) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่าน

หรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงฆ์พระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อนพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- **เดือนหก บุญบั้งไฟ** เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ชาวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางที่จะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- **เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน** เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปัดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

- **เดือนแปด บุญเข้าพรรษา** การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแต่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

- **เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามีดห่อใส่ใบตอง เรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าเป็นช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้ พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแต่พระภิกษุสามเณร สมทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- **เดือนสิบ บุญข้าวสาก(กระยาสารท)** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสาก(ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว)ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- **เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา** จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนด พระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาปวารณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระในการทำนาไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกวาดข้าวทิพย์ถวาย รับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจ่านำพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเรือ

ไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงาน อีกด้วย

- **เดือนสิบสอง บุญกฐิน** เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปรอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผลัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริวารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปุ๋ยฝ้ายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

- ๑) เมื่อได้ข่าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติพี่น้องด้วยกัน
- ๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ
- ๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา
- ๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน
- ๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมமாக่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตุงเอือน
- ๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน
- ๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ รูปเทียน สมมาผ้า และให้เอารูปเทียนถวายพระ
- ๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร
- ๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ รูปเทียน เครื่องอัฐบริวารไปถวายพระ
- ๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา
- ๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)
- ๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย
- ๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา
- ๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือสามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ถือเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ปลูกต้นไม้มงคล ในภาคอีสานถือว่าต้นไม้เป็นมงคลอย่างหนึ่ง หากปลูกให้ถูกทิศทางจะเกิดความสุขความเจริญ คตินี้ปรากฏในภาคกลางเช่นเดียวกัน ต้นไม้มงคลตามทิศของภาคอีสาน มีดังนี้

ทิศบูรพา - ปลูกกุ่ม ก่าม กระถิน มะพร้าว หมาก พลุ

- ทิศอาคเนย์ - ปลุกต้นยอ
- ทิศทักษิณ - ปลุกมะม่วงมะเฟือง มะไฟ
- ทิศหรี - ปลุกต้นคูณ สะเดา ขนุน
- ทิศปัจฉิม - ปลุกมะขาม มะยม
- ทิศพายัพ - ปลุกมะกรูดมะนาว
- ทิศอุดร - ปลุกต้นหมากต้น(พุทรา)
- ทิศอีสาน - ปลุกดอกกรัก ต้นแพง

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุ ชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม้ก็ลบลู่เจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่เฝ้านา เมื่อชาวบ้านเข้าหักรังธางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็น ที่นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ทำลงไปแล้วไม่ดีไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หญิงยืนเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หญิงยืนเยี้ยว)
- ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)
- นั่งตันประตู นั่งตันขันได่ นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ
- นอนหันหัวไปทางตาเว้นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตก เป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)
- ไทเฮือนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ
- นุ่งห่มผ้าทางกลับ - ใช้ตีนเขี่ยเสื้อผ้า คะลำ
- ผัวเมียผัดกัน ชมเหงกัน ต่าป้อยญาติกัน คะลำ

๑.๖.๘ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

สถาบันเกษตรกร มีบทบาทในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิตของเกษตรกรซึ่ง การดำเนินการด้านสถาบันเกษตรกรมีอยู่หลายกลุ่ม โดยมีหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และกลุ่มอื่นๆ

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลกลุ่มสถาบันเกษตรกรในตำบลแห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ลักษณะกลุ่ม			จำนวนสมาชิกในกลุ่ม(ราย)	ปีที่จัดตั้ง
		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน		
๑	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปอาหารจากปลาบ้านแห่ใต้	✓	✓	✓	๑๖	๒๕๕๗
๒	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มบูรณาการจัดการตนเอง กลุ่ม ๓๒ จ.มหาสารคาม	-	✓	✓	๗	๒๕๕๙
๓	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงแพะอังกแพงโกสุมพิสัย ๑	-	✓	✓	๗	๒๕๖๒
๔	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตข้าวชุมชนบ้านสันติสุข	-	✓	✓	๒๐	๒๕๖๓
๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงแพะเนื้อแห่ใต้ ม.๑	-	✓	✓	๗	๒๕๖๓
๖	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแพะเห็ดดับเต่า ม.๙ ม.๑๘ ต.แห่ใต้	-	✓	✓	๖๖	๒๕๖๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม (กรกฎาคม ๒๕๖๕)

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

๑.๗.๑ ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชนเมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย

จากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน พบว่าในตำบลแห่ใต้ สามารถจำแนกการใช้ที่ดินได้เป็น ๔ ประเภทหลัก คือ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่น้ำ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่อื่นๆ (เช่น พื้นที่สาธารณะ) ดังตารางที่ ๑๐

ตารางที่ ๙ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลแห่ใต้

ประเภท	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๘.๔๖	๐.๐๓
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๗๒.๘๙	๐.๒๗
พืชไร่	๖๕๕.๑๗	๒.๔๑
พื้นที่ป่า	๖๔.๖๒	๐.๒๔
ไม้ยืนต้น	๖๑.๒๕	๐.๒๓
พื้นที่ลุ่ม	๕๘๘.๔	๒.๑๗
พืชสวน	๕๖.๕๗	๐.๒๑
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๓,๑๓๐.๘๒	๑๑.๕๔
พื้นที่นา	๒๐,๐๖๓.๘๐	๗๓.๙๕
พื้นที่น้ำ	๑,๒๑๕.๕๓	๔.๔๘
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑,๒๐๔.๑๖	๔.๔๔
ไม้ผล	๑๒.๐๑	๐.๐๔

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน ๒๕๖๔

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลให้ได้

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล

๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่ (เป็นข้อมูล/องค์ความรู้ที่เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันของพื้นที่)

๑) เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

(๑) Smart Farmer, YSF, เกษตรกรต้นแบบที่มีความรู้ความชำนาญ/เครือข่าย

นางวรรณ พลศรี บ้านเลขที่ ๘๔ หมู่ที่ ๑ ตำบลแห่ใต้ อำเภอกอสุ่มพิสัย เกษตรกรต้นแบบ เครือข่าย ศพก. กลุ่มเกษตรกรวิสาหกิจชุมชนผู้แปรรูปอาหารปลาสด

แนวทางการพัฒนา : การเพิ่มประสิทธิภาพการการแปรรูปปลาเพื่อถนอมอาหาร และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ในชุมชน เนื่องจากตำบลแห่ใต้มีการเพาะพันธุ์ลูกปลาเพื่อจำหน่าย จึงมีผลิตภัณฑ์ปลาโตเหลือในบ่อ จึงเกิดแนวทางการเพิ่มมูลค่าแก่ผลิตภัณฑ์ปลาโตขึ้นมา เป็นการสร้างความมั่นคงทางรายได้ยิ่งขึ้น

(๒) วิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดตับเต่า หมู่ ๙ และ ๑๘ ตำบลแห่ใต้ อำเภอกอสุ่มพิสัย

แนวทางการพัฒนา : เนื่องจากหมู่บ้านในเขตพื้นที่ชลประทานที่ราบลุ่ม ดินมีความชื้นดินเหนียวมีความอุดมสมบูรณ์ สามารถเพาะเห็ดตับเต่าเพื่อเป็นแหล่งอาหารในชุมชน เป็นการสร้างความมั่นคงด้านอาหารและสร้างรายได้ให้เกษตรกรในชุมชนยิ่งขึ้น

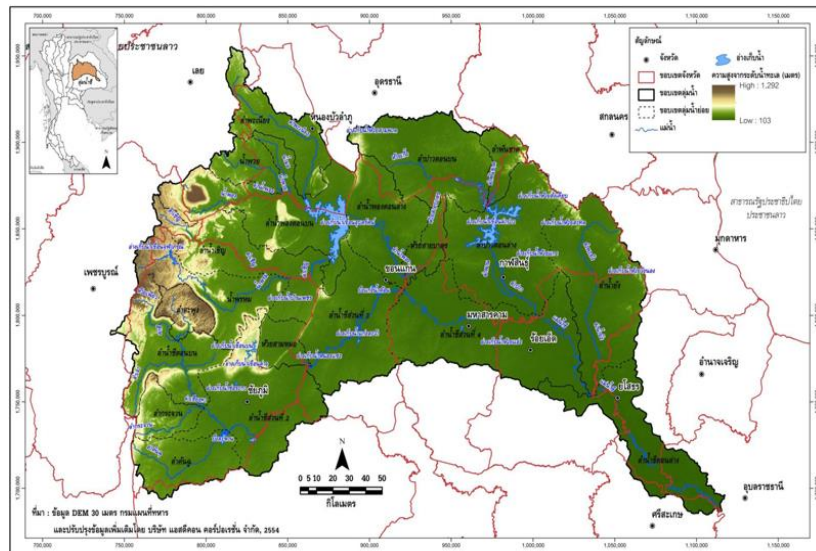
๒) ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

(๑) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลแห่ใต้อยู่ในเขตลุ่มน้ำชี มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรคือ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย ซึ่งส่งน้ำจากเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

แหล่งน้ำที่สำคัญ คือ

๑. **แม่น้ำชี** มีต้นกำเนิดมาจากยอดเขาในแนวเทือกเขาเพชรบูรณ์ ในเขตอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ไหลลงมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ผ่านอำเภोजัตุรัส และอำเภอเมืองชัยภูมิ แล้วไหลย้อนขึ้นไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือผ่านอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ อำเภอมัญจาคีรี อำเภอเมืองขอนแก่น และวกลงมาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ผ่านอำเภอกอสุ่มพิสัย อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอเสลภูมิ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอเมืองยโสธร อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร และอำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ไหลลงมาบรรจบกับแม่น้ำมูลที่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ความยาวประมาณ ๘๓๐ กิโลเมตร

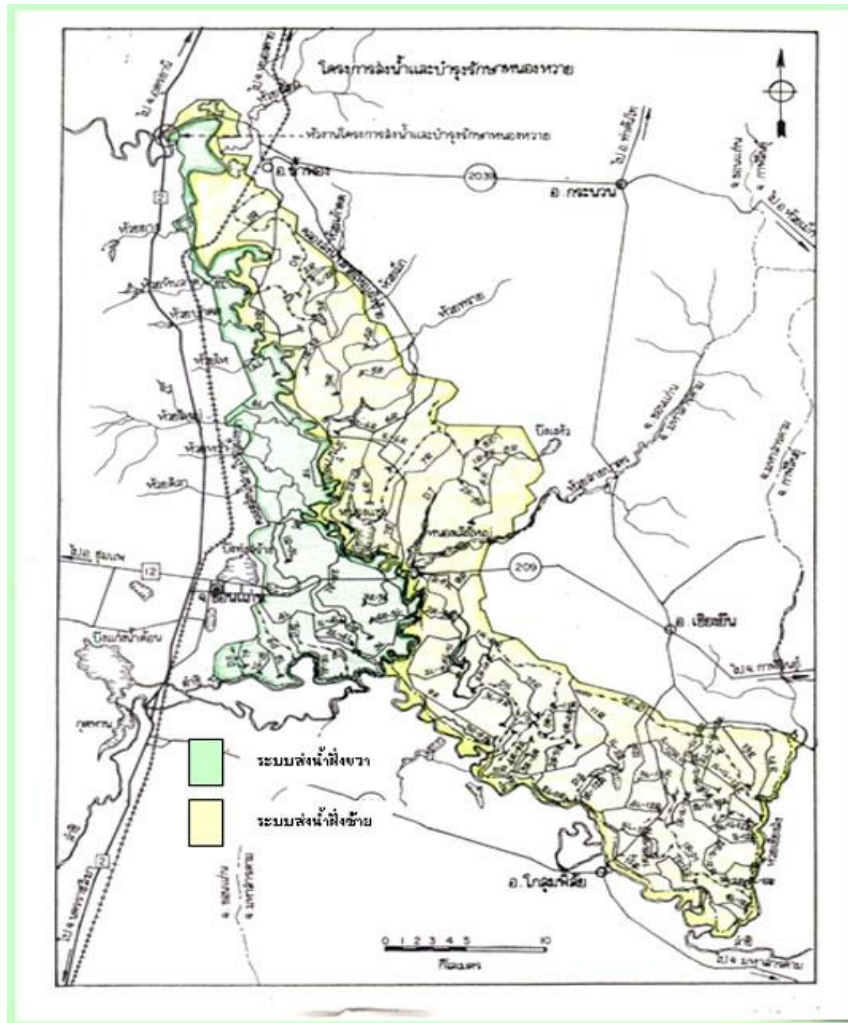

แผนที่ ๑๐ แสดงอาณาเขตของกลุ่มแม่น้ำชี
 ที่มา ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ <http://mekhala.dwr.go.th>

๒. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย ใช้เขื่อนอุบลรัตน์เป็นแหล่งน้ำต้นทุน มีพื้นที่รับน้ำประมาณ ๑๔,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือเกิดจากเทือกเขาจังหวัดหนองบัวลำภู ถึง อำเภอ นาด้วง จังหวัดเลย มีลำน้ำที่สำคัญ คือ ลำพะเนียงและลำน้ำพวย ทิศตะวันตก เกิดจากเทือกเขาเพชรบูรณ์ มีลำน้ำพองซึ่งเกิดจากภูกระดึงเป็นลำน้ำหลัก ทิศใต้ จากภูเขี้ยวถึงภูเม็ง เขตอำเภอภูเขี้ยว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอบ้านแท่น มีลำน้ำพรม และ ลำน้ำเชิญเป็นลำน้ำหลัก อ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนอุบลรัตน์มีความจุ ๒,๒๖๓.๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ประชากรบริเวณรอบอ่างทำการเพาะปลูกและการประมงขนาดเล็ก เขื่อนอุบลรัตน์เป็นเขื่อนเอนกประสงค์ เพื่อการเกษตรและผลิตกระแสไฟฟ้า เมื่อเขื่อนเดินเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าจะระบายน้ำลงสู่ลำน้ำพอง โดยมีฝายหนองหวายเป็นอาคารทดน้ำให้สูงขึ้นเพียงพอที่จะส่งน้ำเข้าคลองไปใช้เพื่อการเกษตร ความยาวลำน้ำจากท้ายเขื่อนถึงฝายหนองหวายประมาณ ๓๕ กิโลเมตร ลำน้ำมีตลิ่งค่อนข้างต่ำ มีราษฎรดั้งเดิมทำการเกษตรในเขตพื้นที่น้ำท่วมถึงที่ทางราชการทำการกันแนวเขตไว้บริเวณริมอ่างห้วยเสือเต้น

พื้นที่ส่งน้ำของโครงการส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มสลับที่เนิน แนวคลองส่งน้ำวางตามแนวขอบเนิน และกระจายระบบลงสู่ที่ลุ่มด้านใน เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกข้าว พืชไร่ พืชผัก และทำปศุสัตว์ ตามลำดับ มีพื้นที่การพัฒนาการชลประทานระดับ ๑ (พื้นที่ชลประทานสมบูรณ์และจัดรูปที่ดินแล้ว) และ ระดับ ๒ (พื้นที่ชลประทานที่มีระดับคูน้ำแต่ยังไม่มีการจัดรูปที่ดิน) รวม ๒๖๑,๓๓๗ ไร่

ตำบลแห่ใต้ ได้รับน้ำจากโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย ในพื้นที่ หมู่ ๑ - ๑๙

ภาพที่ ๑๑ แสดงพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงหนองหวาย
(ที่มา โครงการส่งน้ำและบำรุงหนองหวาย กรมชลประทาน
<http://province.rid.go.th/khonkaen/nongwai/>)

๓) สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่น (พืช/ประมง/ปศุสัตว์)

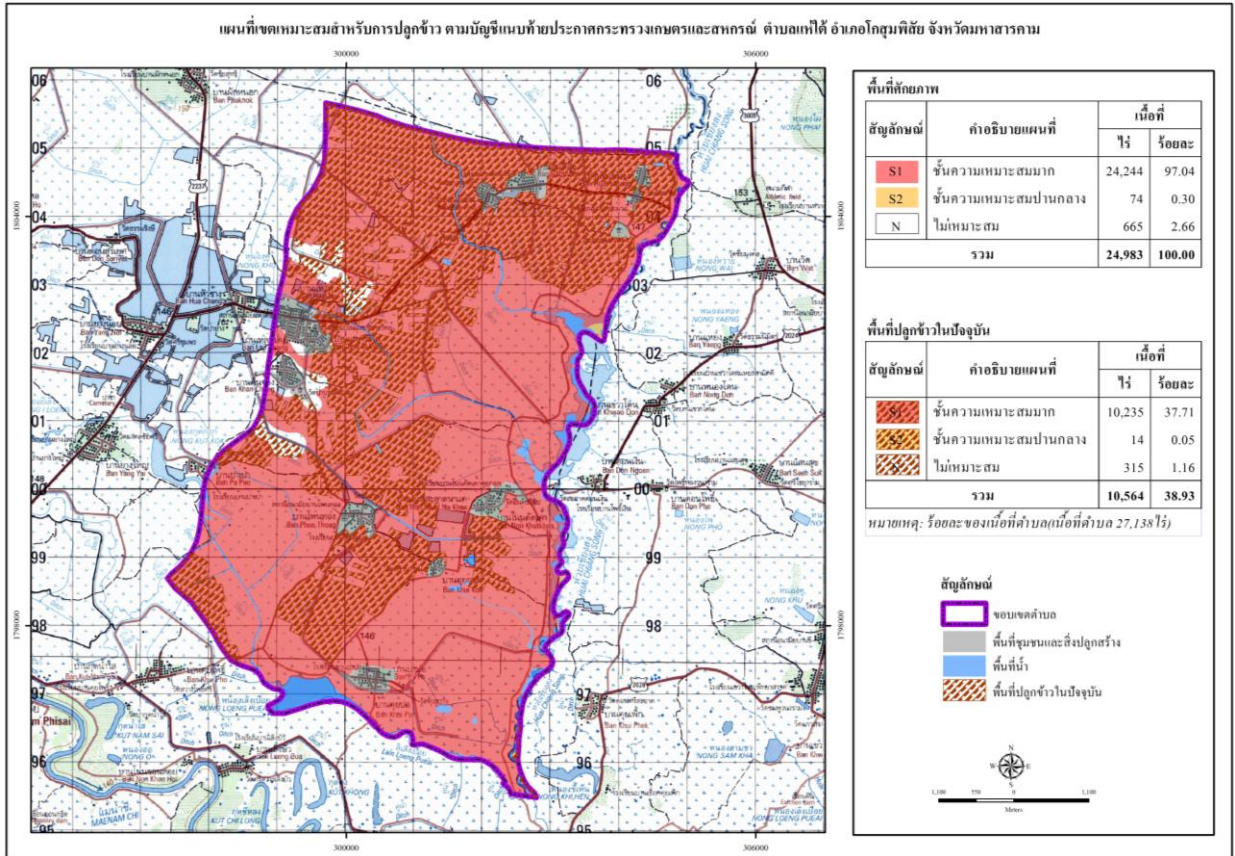
เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก รองลงมาคือ เพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำ อ้อย ปลูกพืชผัก อาชีพเสริม การค้าขาย ดังนั้นสินค้าเกษตรหลักๆ คือ ข้าว รองลงมาคือลูกปลา

๔) สินค้าเกษตรที่สำคัญ (พืช/ประมง/ปศุสัตว์) พิจารณาจัดลำดับความสำคัญ และวิเคราะห์สินค้าเกษตรที่สำคัญเป็นรายประเด็น ดังนี้

(๑) ข้าว

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว

ความเหมาะสมในการปลูกข้าว พบว่าตำบลยางแท้ใต้ มีพื้นที่ขึ้นความเหมาะสมมาก จำนวน ๒๔,๒๔๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๐๔ รองลงมาได้แก่พื้นที่ไม่เหมาะสม จำนวน ๖๖๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒.๖๖ และขึ้นความเหมาะสมปานกลาง จำนวน ๗๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๓ ตามลำดับ

ภาพที่ ๑๒ แสดงเขตความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกข้าว ตำบลเห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ ๑๐ แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ด้านการเกษตร ตำบลแห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย

ที่	หมู่บ้าน	การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (ไร่)							
		พื้นที่ การเกษตร (ไร่)	นา ทั้งหมด (ไร่)	ที่นา ในเขต ชลฯ	นานอก เขตชล ฯ	นาสูบน้ำ ด้วยไฟฟ้า	พืชไร่ (ไร่)	ไม้ผล/ไม้ ยืนต้น (ไร่)	พืชผัก (ไร่)
๑	บ้านแห่ใต้	๘๖๐	๗๕๕	๗๕๕	๐	๐	๐	๐	๐
๒	บ้านแห่ใต้	๑,๔๙๐	๙๖๑	๙๖๑	๐	๐	๐	๐	๐
๓	บ้านแห่ศรีวิสัย	๑,๔๖๗	๑,๑๔๗	๑,๑๔๗	๐	๐	๐	๐	๐
๔	บ้านเหล่าแดง	๗๓๖	๓๐๙	๓๐๙	๐	๐	๐	๐	๐
๕	บ้านคันจ้อง	๑,๐๔๖	๖๖๖	๖๖๖	๐	๐	๐	๐	๐
๖	บ้านโพนทอง	๙๐๖	๖๘๑	๖๘๑	๐	๐	๐	๐	๐
๗	โนนคึดเค้า	๑,๕๔๒	๑,๒๔๖	๑,๒๔๖	๐	๐	๐	๐	๐
๘	คุยกอก	๑,๕๐๙	๑,๒๖๘	๑,๒๖๘	๐	๐	๐	๐	๐
๙	คุยก่อ	๙๗๕	๑,๔๗๔	๑,๔๗๔	๐	๐	๐	๐	๐
๑๐	ดอนฮีเอิน	๘๔๘	๕๑๒	๕๑๒	๐	๐	๘๖	๐	๑๗
๑๑	ดอนสว่าง	๗๘๗	๗๒๗	๗๒๗	๐	๐	๐	๐	๐
๑๒	สันติสุข	๗๓๘	๕๑๑	๕๑๑	๐	๐	๐	๐	๐
๑๓	ห้วยม่วง	๑,๐๑๖	๑,๓๘๔	๑,๓๘๔	๐	๐	๐	๘	๐
๑๔	ดอนฮีเอินเหนือ	๙๖๗	๗๒๘	๗๒๘	๐	๐	๐	๐	๑๔
๑๕	โพนทอง	๗๘๗	๗๗๐	๗๗๐	๐	๐	๐	๐	๐
๑๖	สันติสุข	๘๐๖	๕๐๕	๕๐๕	๐	๐	๖.๗๕	๐	๐
๑๗	ดอนสว่างโพธิ์ไทร	๗๒๔	๔๗๕	๔๗๕	๐	๐	๐	๐	๒๕
๑๘	ป่าปอ	๑,๖๐๙	๑,๗๖๘	๑,๗๖๘	๐	๐	๐	๐	๐
๑๙	โนนสะอาดนาแค	๗๙๒	๕๘๒	๕๘๒	๐	๐	๐	๐	๐
รวม		๑๙,๖๐๕	๑๖,๒๘๒	๑๖,๒๘๒	๐	๐	๓๒๔.๕	๘	๑๗

จำนวนพื้นที่ปลูก/เก็บเกี่ยว

ในพื้นที่ตำบลแห่ใต้ มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกร ทั้งสิ้น ๑,๓๗๕ ราย มีพื้นที่ปลูกข้าว
จำนวน ๑๖,๒๘๒ ไร่ มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต จำนวน ๑๖,๒๘๒ ไร่ รายละเอียดดังตารางที่ ๑๑

ตารางที่ ๑๑ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว

พืช	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	เนื้อที่เสียหาย(ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต (ไร่)
ข้าวนาปี	๑,๓๗๕	๑๖,๒๘๒	-	๑๖,๒๘๒
ข้าวนาปรัง	๑,๑๑๐	๑๐,๒๓๖	-	๑๐,๒๓๖

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร

[https:// farmer.doe.go.th](https://farmer.doe.go.th)

นอกจากนี้ยังมีผลการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๔/๖๕ ตำบลแห่ใต้ พบว่ามีเกษตรกรขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว จำนวน ๑,๒๘๘ ราย พื้นที่ ๑๖,๒๘๒ ไร่ รายละเอียดดังตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๔/๖๕ ตำบลแห่ใต้

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ข้าวนาปี	
		ราย	ไร่
๑	บ้านแห่ใต้	๖๒	๗๒๒
๒	บ้านแห่ใต้	๘๗	๙๖๒
๓	บ้านแห่ศรีวิสัย	๑๐๒	๑,๑๔๘
๔	บ้านเหล่าแดง	๓๗	๓๐๙
๕	บ้านคันจ้อง	๖๕	๖๖๖
๖	บ้านโพนทอง	๖๖	๖๖๙
๗	โนนคัดเค้า	๘๑	๑,๑๖๓
๘	คุยกอก	๗๐	๑,๒๖๙
๙	คุยก่อ	๕๙	๑,๔๗๕
๑๐	ดอนอีเอิ้น	๕๕	๕๑๒
๑๑	ดอนสว่าง	๖๓	๗๑๔
๑๒	สันติสุข	๕๖	๕๑๑
๑๓	ห้วยม่วง	๑๕๒	๑,๓๔๖
๑๔	ดอนอีเอิ้นเหนือ	๗๗	๗๒๘
๑๕	โพนทอง	๖๒	๗๖๐
๑๖	สันติสุข	๕๖	๕๐๕
๑๗	ดอนสว่างโพธิ์ไทร	๔๘	๔๗๕
๑๘	ป่าปอ	๗๖	๑,๗๖๘
๑๙	โนนสะอาดนาแค	๔๕	๕๘๒
รวม		๑,๒๘๘	๑๖,๒๘๒

ปริมาณผลผลิตรวม/ผลผลิตเฉลี่ย

จากพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๑๖,๒๘๓ ไร่ ในปี ๒๕๖๔ ในพื้นที่ตำบลไต้ มีผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ จำนวน ๖,๖๗๖,๐๓๐ กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย ๔๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้ ๘ - ๑๓ บาท/กิโลกรัม

๕) การใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) พันธุ์ พันธุ์ข้าวนิยมใช้พันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕

(๒) การใช้น้ำ ในการทำนาจะอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก

(๓) การปลูก ดูแลรักษาเก็บเกี่ยว

- เตรียมดินไถในเดือนมีนาคม-เมษายน การไถเตรียมดิน แยกเป็น ๒ ขั้นตอน คือ ไถตะและไถแปร

- มีการขนปุ๋ยคอกใส่ในนาข้าว ประมาณ ๕๐๐-๑๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ (ตามปริมาณที่มี)

- เริ่มหว่านข้าวในเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม

- ใส่ปุ๋ยครั้งแรก ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๖-๑๖-๘ หรือ ๑๖-๘-๘ อัตรา ๒๐-๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ ขึ้นอยู่กับสภาพดิน ใส่ในช่วงประมาณ ๒๐-๓๐ หลังข้าวงอก

- ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๒ ปุ๋ยเคมี สูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ระยะเวลาที่กำหนดช่อดอกหรือ ๓๐ วันก่อนข้าวออกดอก

- มีการนำเชื้อไตรโคเดอร์มา มาใช้ป้องกันโรคไหม้ของข้าว และมีการใช้สารเคมีกำจัดโรคพืช เช่น คาร์เบนดาซิม โพรคลอราซ

- มีการตรวจพันธุ์ปน สม่ำเสมอ แต่ช่วงที่เกษตรกรสามารถสังเกตข้าวปนได้ชัดเจน คือช่วงก่อนข้าวออกรวงในเดือนสิงหาคม

- เก็บเกี่ยวในเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม โดยใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร รถเกี่ยวข้าว บางครัวเรือนทำการเก็บเกี่ยวโดยใช้แรงงานคน และมีการตากข้าวเพื่อให้ความชื้นลดลง ให้เหลือประมาณ ๑๓-๑๕ % ก่อนนำไปจำหน่าย

๕) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลไต้ มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว					←-----△-----→						←-----▽-----→	

สัญลักษณ์ ←-----→ ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด
 ←-----→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๓ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย,พ.ศ.๒๕๖๕)

๖) ต้นทุนการผลิต

ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบต้นทุนการผลิตข้าวและการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนองค์ประกอบของต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรประกอบด้วย

(๑) ต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าแรงงาน (เตรียมดิน ปลูก ดูแลรักษา และเก็บเกี่ยว) ค่าวัสดุ (ค่าพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่ายาปราบวัชพืชและศัตรูพืช ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าวัสดุการเกษตรอื่นๆ) และค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน

(๒) ต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน และค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตร ดังนั้น การปรับตัวเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงานคนและเครื่องจักร ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่ายาปราบวัชพืช และศัตรูพืช จึงมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตต่อไร่

ต้นทุนการผลิตต่อไร่ต่อปี ประกอบด้วย ค่าเตรียม ค่าเตรียมพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่ากำจัดวัชพืช ค่าปลูก ค่าเก็บเกี่ยว ค่าขนส่ง ตำบลแท้ใต้มีต้นทุนการผลิตข้าว เป็นเงิน ๓,๔๙๐ บาท/ไร่ ดังตารางที่ ๑๓

ตารางที่ ๑๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่ ปี ๒๕๖๔

ต้นทุน/ไร่		รายรับ/ไร่
รายการ	เงิน	
๑. ค่าเมล็ดพันธุ์	๕๕๐	ผลผลิต ๔๑๐ กิโลกรัม/ไร่
๒. ค่าเตรียมดิน	๖๕๐	ราคาในท้องถิ่น ๑๑.๕๐บาท/กิโลกรัม
๓. ค่าแรงงาน (ปลูก/ดูแลรักษา)	๗๗๐	(๔๑๐ X ๑๑.๕ = ๔,๗๑๕)
๔. ค่าสารเคมี/ค่าปุ๋ย	๖๗๐	
๕. ค่าเก็บเกี่ยว	๗๐๐	
๖. ค่าขนส่ง	๑๕๐	
รวม	๓,๔๙๐	รวม ๔,๗๑๕

ผลผลิตเฉลี่ย ๔๑๐ กก./ไร่ ณ ความชื้น ๑๔ %
 ราคาผลผลิต กก.ละ ๑๑.๕๐ บาท
 เป็นเงิน ๔,๗๑๕ บาท
 หักต้นทุน ๓,๔๙๐ บาท
 กำไร ๑,๒๒๕ บาท/ไร่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัย,๒๕๖๔)

๗) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาด

สถานการณ์การราคาข้าวเปลือกที่ผ่านมา คาดว่าราคาข้าวเปลือกเจ้าเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้และข้าวเปลือกเหนียวปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยแล้ง ทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ขณะที่ราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลง เนื่องจากปัจจุบันมีคู่แข่งมากขึ้น อาทิ เวียดนามและกัมพูชา จึงส่งผลกระทบต่อราคาข้าวหอมมะลิไทยลดลง ราคาข้าวเปลือกปัจจุบัน ราคาข้าวเปลือกเจ้ามะลิ ๑๐๕ ราคา ต้นละ ๑๐,๐๐๐-๑๓,๐๐๐ บาท ราคาข้าวเปลือก ข้าวเหนียว กข.๖ ราคา ต้นละ ๘,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท

เกษตรกรตำบลแห่ใต้ สามารถขายผลผลิตข้าวให้กับจุดรับซื้อในพื้นที่ใกล้เคียง ใน อำเภอ
โกสุมพิสัย จำนวน ๖ แห่ง รายละเอียดดังตารางที่ ๑๔

ตารางที่ ๑๔ จุดรับซื้อข้าวในพื้นที่ใกล้เคียง

ที่	จุดรับซื้อ	ที่ตั้ง			พิกัด (โซน ๔๘ Q)	
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	X	Y
๑	บริษัทอุตสาหกรรมไรท์	๖	หนองบอน	โกสุมพิสัย	๒๙๒๓๓๕	๑๗๙๗๔๖๙
๒	โกสุมพืชผล	๒	หัวขวาง	โกสุมพิสัย	๒๙๓๕๗๓	๑๗๙๗๔๘๒
๓	ร้านรัตนมงคล	๑๒	หัวขวาง	โกสุมพิสัย	๒๙๒๙๑๗	๑๗๙๗๔๕๙
๔	โชคอำนวย	๖	ยางน้อย	โกสุมพิสัย	๒๙๗๙๑๓	๑๘๐๔๙๖
๕	สหกรณ์การเกษตรโกสุมพิสัย	๕	ยางน้อย	โกสุมพิสัย	๒๙๕๕๙๐	๑๗๙๙๗๘๗
๖	ท่าข้าวพัฒนา	๑	ยางน้อย	โกสุมพิสัย	๒๙๗๗๘๕	๑๘๐๔๐๑

ที่มา : สำรวจโดยสำนักงานเกษตรอำเภอโกสุมพิสัยปี ๒๕๖๕

๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๑๕ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๑. ด้านพื้นที่และทรัพยากร การเกษตร ๑.๑ ทรัพยากรดิน	- ดินเสื่อมโทรม	- ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตัน/ไร่ ไถกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซัง ข้าว ตันข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน ไถกลบพืชปุ๋ยสด จาก พืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนแอฟริกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัม/ไร่ ปลูกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงไถ กลบปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำการตัด ใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน

ตารางที่ ๑๕ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข (ต่อ)

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๒. ด้านการผลิตและการตลาด (ตามรายชนิดพืชที่สำคัญ) ๒.๑ ข้าว	- ราคาผลผลิตตกต่ำ	- ประกอบอาชีพเสริม - ปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวเป็น เกษตรกรรมทางเลือกอื่น	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน
๓. ด้านเกษตรกรและ องค์กรเกษตรกร ๓.๑ การรวมกลุ่ม	- การรวมกลุ่มของเกษตรกรไม่ เข้มแข็ง - เกษตรกรขาดความรู้เรื่อง การผลิต การตลาด	- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่อ อำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต - จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เพื่อการแปร รูปผลผลิตจากข้าว - จัดตั้งกลุ่มตามระบบส่งเสริม การเกษตรแบบแปลงใหญ่	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน
๔. ด้านการแปรรูปผลผลิต และผลิตภัณฑ์ ๔.๑ การแปรรูปข้าว	- ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูป	- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่อ ผลิตข้าวที่มีคุณภาพ - ศึกษานวัตกรรมการแปรรูปโดย สถาบันการศึกษาในพื้นที่หรือผู้ที่มี ความเชี่ยวชาญ	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน

๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรตำบลแท้ใต้ ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิธี SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อให้ทราบถึงโอกาสอุปสรรคที่มีผลกระทบเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ ๑๖ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมตำบลแท้ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (Strengths : S)</p> <p>๑. มีพื้นที่ปลูกข้าวเยอะทุกหมู่บ้าน ๒. พื้นที่เหมาะสมในการปลูกอ้อย ๓. มีการทำการเกษตรแบบผสมผสานสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร ๔. พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ๕. เป็นพื้นที่ในเขตชลประทาน ๖. มีน้ำเพียงพอสำหรับเพาะพันธุ์ปลา</p>	<p>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</p> <p>๑. ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร ๒. เกษตรกรยังขาดความรู้เรื่องการผลิต/การตลาด/และการแปรรูป ๓. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์</p>
<p>โอกาส (Opportunities : O)</p> <p>๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิตค่อนข้างมาก ๒. มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ เช่น กรมพัฒนาที่ดินให้ความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้ความรู้เรื่องการจัดรูปที่ดินให้เหมาะสม ๓. มีสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้ความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิตข้าว/พืชผัก</p>	<p>SO กลยุทธ์เชิงรุก</p> <p>๑. การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว (S๑+O๒) ๒. แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า (S๑+O๓) ๓. รวมกลุ่มเกษตรกรในการขายพืชผัก (S๓+O๑) ๔. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อปลูกข้าวอินทรีย์ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร (S๔+O๒)</p>	<p>WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข</p> <p>๑. การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตข้าวพันธุ์ดี (W๑+O๒) ๒. การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแปรรูปผลผลิตจากข้าว (W๑+O๓)</p>
<p>ภาวะคุกคาม (Threats : T)</p> <p>๑. ราคาผลผลิตแปรปรวน ๒. ฝนทิ้งช่วง (ภัยธรรมชาติ) ๓. ผลผลิตตกต่ำ</p>	<p>ST กลยุทธ์ป้องกัน</p> <p>๑. สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง) (S๑+T๑) ๒. สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน (S๑+T๒) ๓. รวบรวมผลผลิตและแปรรูปจำหน่ายในรูปแบบกลุ่ม (S๑+T๑) ๔. ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร (S๑+T๒) ๕. ปรับปรุงบำรุงดิน (S๑+T๓)</p>	<p>WT กลยุทธ์เชิงรับ</p> <p>๑. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น (W๑+T๒) ๒. การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต (W๑+T๒) ๓. ทำการเกษตรแบบผสมผสาน (W๕+T๑+T๓)</p>

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก
 - ๑.๑ การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว
 - ๑.๒ แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
 - ๑.๓ รวมกลุ่มเกษตรกรในการขายพืชผัก
 - ๑.๔ รวมกลุ่มเกษตรกรประมงแปลงใหญ่
๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข
 - ๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตข้าวพันธุ์ดี
 - ๒.๒ การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแปรรูปผลผลิตจากข้าว
๓. กลยุทธ์ป้องกัน
 - ๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)
 - ๓.๒ สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน
 - ๓.๓ รวบรวมผล ผลิตและแปรรูปจำหน่ายในรูปแบบกลุ่ม
 - ๓.๔ ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร
 - ๓.๕ ปรับปรุงบำรุงดิน
๔. กลยุทธ์เชิงรับ
 - ๔.๑ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น
 - ๔.๒ การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต
 - ๔.๓ ทำการเกษตรแบบผสมผสาน

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

ประวัติการประกอบอาชีพของชุมชน การประกอบอาชีพของชุมชนในอดีตจะประกอบอาชีพการทำนา เป็นหลักและรองลงมา คือการ การเลี้ยงปลา ปลูกพืชไร่ ปศุสัตว์ พืชผัก และไม้ผล โดยใช้แรงงานภายในครอบครัว การไม่ใช้สารเคมีในการผลิตโดยอาศัยปัจจัยที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาทำการผลิตและอาศัยธรรมชาติพื้นที่การเกษตรจะมากเนื่องจากเป็นครอบครัวใหญ่จะไม่แบ่งแยกกันเวลาในการผลิต เช่น การผลิตข้าว จะใช้เวลาในการปักดำ ๑ - ๒ เดือน เก็บเกี่ยวประมาณ ๑ เดือน ไม่มีการจ้างแรงงานแต่มีการลงแขกเพื่อพบปะสนทนาและสนทนาการเพื่อผ่อนคลายความเครียด ฉะนั้นต้นทุนในการผลิตจึงต่ำ

ปัจจุบันการประกอบอาชีพหลักก็ยังคงเป็นการทำนา รองลงมา เป็น เพาะขยายพันธุ์ปลา การปลูกพืชไร่ การปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ และการปลูกไม้ผล จุดประสงค์ของการผลิตส่วนใหญ่จะเน้นเพื่อจำหน่ายและแบ่งไว้บริโภค มีการจ้างแรงงาน การใช้เครื่องจักรกล และการใช้สารเคมีต่างๆ เช่น ปุ๋ยเคมี ปัจจัยการผลิตส่วนมากจะมาจากภายนอกจะใช้เวลาในการผลิตน้อย เนื่องจากมีการจ้างแรงงาน ฉะนั้นต้นทุนในการผลิตจึงสูง

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๓.๑.๑ ข้าว

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวที่มีคุณภาพ

กลยุทธ์ : การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

โครงการที่ ๒ การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ

โครงการที่ ๓ การส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกร

เป้าหมาย : เพื่อจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรแปรรูปผลผลิตจากข้าว

กลยุทธ์ : การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตข้าวพันธุ์ดี

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี

โครงการที่ ๒ ศูนย์เรียนรู้เครือข่ายตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๑. ชื่อโครงการ การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๑. หลักการและเหตุผล

ดินเป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิตพืชที่สำคัญ ซึ่งดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกควรมีอินทรีย์วัตถุประมาณ ๕ % โดยปริมาตร แต่พื้นที่การเกษตรของประเทศไทย ๑๔๙.๒๕ ล้านไร่ เป็นดินที่มีอินทรีย์วัตถุต่ำกว่า ๑.๕ % ประมาณ ๙๘.๗ ล้านไร่ โดยอินทรีย์วัตถุมีความสำคัญในการช่วยปรับปรุงโครงสร้างของดิน และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ การใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งต้นทุนการผลิตในส่วนของปุ๋ยเคมี เฉลี่ยสูงถึงร้อยละ ๒๓ และเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เรื่องดิน และการใช้ปุ๋ยที่ถูกต้อง

ดังนั้น เพื่อยกระดับความรู้ด้านดินและปุ๋ยให้แก่เกษตรกร และช่วยเหลือให้เกษตรกรสามารถจัดการดินและใช้ปุ๋ยอย่างถูกต้อง เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิตได้ด้วยตนเอง จึงเห็นควรดำเนินการโครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิต

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกร เกี่ยวกับการตรวจวิเคราะห์หาค่า NPK และความเป็นกรดต่างในดิน และการใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดในนาข้าว ซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพของชุมชนทางด้านการพัฒนาการเกษตร

๒. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรและปรับเปลี่ยนกระบวนการในการพัฒนาการเกษตร โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันเกษตรกร ชุมชน มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนด้วยตนเองโดยให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

๓. เพื่อให้มีการบริการทางด้านการเกษตร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสานสามารถให้บริการแก่เกษตรกร โดยผ่านศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

๓. เป้าหมาย

จำนวน ๙๕ คน ประกอบด้วย

- คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
- อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ๑๙ หมู่บ้าน
- หมอดินอาสา ๑๙ หมู่บ้าน
- ผู้แทนเกษตรกร/ผู้นำชุมชน ๑๙ หมู่บ้าน

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกันยายน

๕. พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ ๑ - ๑๙ ตำบลแห่ใต้

๖. กิจกรรม

ที่	กิจกรรม	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑	จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ								
๒	ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.								
๓	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง								
๔	ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ								
๕	มอบปัจจัยการผลิต								
๖	ดำเนินการตามโครงการฯ								
๗	ติดตามและประเมินผล								

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ (จากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล)
๒. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.
๓. ประสานงานกับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว
๔. ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ
๕. ดำเนินการตามโครงการฯ
๖. ติดตามและประเมินผล

๘. งบประมาณ งบประมาณทั้งสิ้น จำนวน ๒๔,๗๐๐ บาท (สองหมื่นสี่พันเจ็ดร้อยบาทถ้วน)
รายละเอียด ดังนี้

กิจกรรม ฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกร เป็นเงิน ๒๔,๗๐๐ บาท

๑. ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม จำนวน ๙๕ คน X ๒๕ บาท X ๒ มื้อ เป็นเงิน ๔,๗๕๐ บาท
๒. ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๙๕ คน X ๕๐ บาท X ๑ มื้อ เป็นเงิน ๔,๗๕๐ บาท
๓. ค่าจ้างเหมาจัดทำป้ายไวนิลโครงการ เป็นเงิน ๓๐๐ บาท
๔. ค่าจ้างเหมาจัดทำป้ายแผนที่กลุ่มชุดดิน เป็นเงิน ๑๕๐ บาท
๕. ค่าวิทยากร จำนวน ๓ ชั่วโมงๆ ละ ๖๐๐ บาท เป็นเงิน ๑,๘๐๐ บาท
๖. ค่าจัดซื้อสมุด / ปากกา / ซองพลาสติกใส่เอกสาร เป็นเงิน ๑,๙๐๐ บาท
 - สมุด จำนวน ๙๕ เล่มๆ ละ ๕ บาท เป็นเงิน ๔๗๕ บาท
 - ปากกา จำนวน ๙๕ ด้ามๆ ละ ๕ บาท เป็นเงิน ๔๗๕ บาท
 - ซองพลาสติกใส่เอกสาร จำนวน ๙๕ ซองๆ ละ ๑๐ บาท เป็นเงิน ๙๕๐ บาท
๗. วัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม เป็นเงิน ๑๑,๐๕๐ บาท
 - ๗.๑ ค่าจัดซื้อปุ๋ยเคมี เป็นเงิน ๒,๕๐๐ บาท
 - ปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ (ยูเรีย แม่ปุ๋ยเอ็น) จำนวน ๑ กระสอบ

- ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๘-๔๖-๐ (ไดแอมโมเนียมฟอสเฟต แม่ปุ๋ยพี) จำนวน ๑ กระสอบ
 - ปุ๋ยเคมีสูตร ๐-๐-๖๐ (โพแทสเซียมคลอไรด์ แม่ปุ๋ยเค) จำนวน ๑ กระสอบ
- ๗.๒ ค่าจัดซื้อชุดตรวจสอบ N P K และกรดต่างในดิน เป็นเงิน ๗,๕๕๐ บาท
- เฉพาะน้ำยาเติม จำนวน ๒ ชุดๆ ละ ๓,๗๗๕ บาท เป็นเงิน ๗,๕๕๐ บาท

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

1. เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับ การเก็บตัวอย่างดิน การตรวจวิเคราะห์หาค่า NPK และความเป็นกรดต่างในดิน และการใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดในนาข้าว
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันเกษตรกร ชุมชน มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตร
3. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลให้ได้มีการให้บริการทางด้านการพัฒนาการเกษตร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแบบผสมผสาน

๒. ชื่อโครงการ การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ

๑. หลักการและเหตุผล

พืชผักเป็นพืชอาหารที่คนไทยนิยมนำมาใช้รับประทานกันมาก เนื่องจากมีคุณค่าทางอาหารทั้งวิตามินและแร่ธาตุต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายสูง แต่ค่านิยมในการบริโภคผักนั้น มักจะเลือกบริโภคผักที่สวยงาม ไม่มีร่องรอยการทำลายของหนอนและแมลงศัตรูพืช จึงทำให้เกษตรกรที่ปลูกผักต้องใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืชในปริมาณที่มาก เพื่อให้ได้ผักที่สวยงามตามความต้องการของตลาด เมื่อผู้ซื้อนำมาบริโภคแล้วอาจได้รับอันตรายจากสารพิษที่ตกค้างอยู่ในผักผักนั้นได้ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว เกษตรกรจึงควรหันมาทำการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ โดยนำเอาวิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชหลายวิธีมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน เป็นการทดแทนหรือลดปริมาณการใช้สารเคมีให้น้อยลง เพื่อความปลอดภัยของเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษนั้น จะใช้หลักการปลูกพืชผักโดยการใช้สารเคมีในการผลิตให้น้อยที่สุด หรือใช้ตามความจำเป็นและจะใช้หลัก “ การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานหรือ ไอพีเอ็ม ” แทน แต่การที่จะป้องกันและกำจัดศัตรูพืชให้ได้ผลนั้นจะต้องเลือกวิธีที่ประหยัดเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ปลูกจะต้องเข้าใจเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ สาเหตุการระบาดของศัตรูพืช การควบคุมศัตรูพืชให้ประสบผลสำเร็จ รวมถึงวิธีการควบคุมศัตรูพืชอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ได้พืชผักที่มีคุณภาพ ไม่มีสารพิษตกค้าง เกิดความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค
๒. เพื่อช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกผักมีสุขภาพอนามัยดีขึ้นเนื่องจากการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการทำให้เกษตรกรปลอดภัยจากสารพิษเหล่านี้ด้วย
๓. เพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรด้านค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
๔. เพื่อช่วยให้เกษตรกรจะมีรายได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผลผลิตที่ได้มีคุณภาพทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้

๓. เป้าหมาย

๑. เกษตรกรในพื้นที่ตำบลแห่ใต้ จำนวน ๑๙ หมู่บ้านๆละ ๑๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๙๐ ราย

๔. พื้นที่ดำเนินการ

- หมู่ ๑ - ๑๙ ตำบลแห่ใต้

๕. ระยะเวลาการดำเนินงาน

- เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน กันยายน ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๖. กิจกรรม

ที่	กิจกรรม	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑	จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ								
๒	ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.								
๓	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง								
๔	ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ								
๕	ดำเนินการตามโครงการฯ								
๖	ติดตามและประเมินผล								

๗. กิจกรรมและขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

๑. จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ (จากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล)
๒. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
๓. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔. ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ
๕. ดำเนินการตามโครงการฯ
๖. ติดตามและประเมินผล

๘. งบประมาณ ๔๙,๒๐๐ บาท

๑. ค่าตอบแทนวิทยากรจำนวน ๒ วันๆ ละ ๖ ชั่วโมงๆ ละ ๖๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๗,๒๐๐ บาท
๒. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม เกษตรกร จำนวน ๑๙๐ คน จำนวน ๔ มื้อๆละ ๒๕ บาท
รวมเป็นเงิน ๑๙,๐๐๐ บาท
๓. ค่าอาหารกลางวัน เกษตรกร จำนวน ๑๙๐ คน จำนวน ๒ มื้อๆละ ๑๐๐ บาท
รวมเป็นเงิน ๓๘,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรด้านค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ช่วยให้เกษตรกรจะมีรายได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผลผลิตที่ได้มีคุณภาพทำให้สามารถขายผลผลิต
๒. เกษตรกรผลิตพืชผักที่มีคุณภาพ ไม่มีสารพิษตกค้าง เกิดความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค
๓. เกษตรกรผู้ปลูกผักมีสุขภาพอนามัยดีขึ้นเนื่องจากการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ทำให้เกษตรกรปลอดภัยจากสารพิษ

๓.ชื่อโครงการ ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

๑. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ประสบปัญหาหมอกควันปกคลุมและเกิดมลพิษทางอากาศเป็นประจำทุกปี โดยมีสาเหตุหลักมาจากการเผาในที่โล่งทั้งในพื้นที่ป่าและพื้นที่การเกษตร ซึ่งการเผาดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก รวมทั้งยังส่งผลเสียต่อการทำอาชีพการเกษตรโดยตรง กล่าวคือ ทำให้ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นผลผลิตที่ได้รับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบดำเนินการควบคุมการเผาในพื้นที่การเกษตร และมอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร ที่มีเป้าหมายในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้เกษตรกรตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และนำเสนอทางเลือกในการใช้เทคโนโลยีการเกษตรทดแทนการเผา สร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผา รวมทั้งสร้างต้นแบบในการทำการเกษตรปลอดการเผาเพื่อสนับสนุนการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตรในระยะต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรกรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร

๓. กิจกรรม/เป้าหมาย

ที่	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมายดำเนินการรวม	
		จำนวนเป้าหมาย	หน่วยนับ
๑	สร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา		
	๑.๑ ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร : ความรู้พื้นฐานเพื่อการหยุดเผาฯ สร้างและพัฒนาวิทยากร ด้านการทำการเกษตรปลอดการเผา	๑๐๐	ราย
๒	รณรงค์ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์		
	๒.๑ จัดทำสื่อถ่ายทอดความรู้พร้อมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร เช่น ป้ายคัทเอาท์ แผ่นพับ	๑	แห่ง

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	ช่วงระยะเวลาดำเนินการ ต.ค. ๖๔ - ก.ย. ๖๕											
	ไตรมาสที่ ๑			ไตรมาสที่ ๒			ไตรมาสที่ ๓			ไตรมาสที่ ๔		
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. สร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา												
๑.๑ ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร : ความรู้พื้นฐานเพื่อการหยุดเผาฯ ด้านการทำการเกษตรปลอดการเผา			←————→									
๒. รณรงค์ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์												
๒.๑ จัดทำสื่อถ่ายทอดความรู้พร้อมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร เช่น ป้ายคัทเอาท์ แผ่นพับ							←————→					

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ม.๑-๑๙ ตำบลแห่ใต้

๖. กิจกรรม

๑. วิเคราะห์ปัญหา สถานการณ์การผลิต และความพร้อมของชุมชน เพื่อคัดเลือกพื้นที่และบุคคลเป้าหมายโครงการ

๒. ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ส่งเสริมให้มีจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรทดแทนการเผาทำลาย ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตจากเดิม มุ่งสู่การทำการเกษตรปลอดการเผาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้สามารถเป็นวิทยากรด้านการทำการเกษตรปลอดการเผา มีเกษตรกรเป้าหมาย รวม ๑๐๐ ราย ในพื้นที่

โดยมีรายละเอียดของหลักสูตร ดังนี้

- ความรู้ความรู้อื่นๆพื้นฐานด้านการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร ผลกระทบที่เกิดจากการเผาในพื้นที่การเกษตร นำเสนอทางเลือกและสาธิตการใช้เทคโนโลยีการเกษตรทดแทนการเผาแก่เกษตรกรเป้าหมาย เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและจิตสำนึกของเกษตรกรให้ยอมรับการทำการเกษตรแบบปลอดการเผา

- ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อสร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา โดยคัดเลือกและแต่งตั้งผู้แทนเกษตรกรเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตรของตำบลนำร่อง วิเคราะห์ปัญหา ความพร้อมของชุมชน และจัดทำแผนชุมชนด้านการแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตร รวมทั้งสร้างมาตรการทางสังคม กฎ ระเบียบ ข้อตกลงของชุมชนเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาฯ ตลอดจนประมวลสรุปองค์ความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกำหนดแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิธีการผลิต มุ่งสู่การทำการเกษตรปลอดการเผา รวมทั้งวางแผนและกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาการเผาฯ ปี ๒๕๖๕ ทั้งนี้ ควรจัดให้มีการให้สัตยาบันหยุดการเผาฯ รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ กระตุ้นเตือน และควบคุมไม่ให้เกิดการเผาในพื้นที่เกษตรในพื้นที่เป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ (จากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล)
๒. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.
๓. ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ
๔. ดำเนินการตามโครงการฯ
๕. ติดตามและประเมินผล

๘. งบประมาณ

รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม งบประมาณดำเนินการ จำนวน

๒๕,๐๐๐ บาท

รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

๑. ค่าอาหาร สำหรับเกษตรกร จำนวน ๑๐๐ ราย รายละเอียด ๑ มื้อ มื้อละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
๒. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม สำหรับเกษตรกร จำนวน ๑๐๐ ราย รายละเอียด ๒ มื้อ มื้อละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท
๓. ค่าวัสดุ/อุปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรความรู้พื้นฐานเพื่อการหยุดเผา เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท
๔. ค่าจัดจ้างทำป้าย และจัดซื้อวัสดุ/อุปกรณ์จัดทำสื่อถ่ายทอดความรู้พร้อมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ราย
๒. เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับปฏิบัติ
๓. เกษตรกรมีการลดต้นทุนจากการใช้เศษวัสดุทางการเกษตรมาผลิตปุ๋ยหมักทดแทนการเผา และการใช้อินทรีย์วัตถุปรับปรุงบำรุงดินทำให้โครงสร้างดินดีขึ้น และมีรายได้เพิ่มจากการเพิ่มมูลค่าวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
๔. พื้นที่เผาไหม้ และจุดความร้อน (hotspot) ในพื้นที่เกษตรลดลง ส่งผลให้สุขภาพอนามัยของประชาชนดีขึ้น

๔. ชื่อโครงการ ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี

๑. หลักการและเหตุผล

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอันดับหนึ่งของตำบลแห่ใต้ จากผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของตำบลแห่ใต้ มีพื้นที่ทั้งหมด ๒๔,๘๓๘ ไร่ พื้นที่การเกษตร ๑๙,๖๐๕ ไร่ พื้นที่ทำนา ๑๖,๒๘๒ ไร่ คิดเป็น ๘๐.๐๕ % ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดของตำบลแห่ใต้ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรทำนาเป็นอาชีพหลัก โดยมีจำนวน ๑,๓๗๕ ครัวเรือน จากครัวเรือนทั้งหมด ๑,๗๕๘ ครัวเรือน ซึ่งโดยปกติสภาพทั่วไปในการ ทำนา มักจะประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น ขาดเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี มีการปนเปื้อนของโรคแมลง และเกษตรกรมักจะไม่ได้ทำการคัดพันธุ์ข้าว จึงทำให้ผลผลิตต่ำไม่มีคุณภาพ

ในปีที่ผ่านมาสภาพการทำนาของตำบลแห่ใต้ สภาพปัญหาสภาวะแห้งแล้ง ทำให้คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ลดลง ไม่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดีในปีต่อไป ทั้งนี้ยังขาดปัจจัยสนับสนุนในการผลิตอย่างต่อเนื่อง เช่น การปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้อินทรีย์วัตถุ ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องสนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดตั้งกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี เพื่อให้เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างเพียงพอในการผลิตข้าวให้มีประสิทธิภาพได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ และเพื่อให้เกษตรกรได้ทดลองจัดทำแปลงสาธิตข้าวพันธุ์ดี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างเพียงพอในการผลิตข้าวให้มีประสิทธิภาพ ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ

๒. เกษตรกรผู้ร่วมโครงการทุกหมู่บ้านจะได้จัดทำแปลงสาธิตข้าวพันธุ์ดี และได้รับความรู้โดยผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร

๓. เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการบริหารกลุ่ม/กองทุน

๓. เป้าหมาย

๑. เกษตรกรทุกหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างน้อยหมู่บ้านละ ๕ คน

๒. ตำบลแห่ใต้มีกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างน้อย ๑ กองทุน วงเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน กันยายน ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑-๑๙ ตำบลแห่ใต้

๖. กิจกรรม

ที่	กิจกรรม	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑	จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ								
๒	ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.								
๓	ประสานงานกับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว								
๔	ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ								
๕	มอบปัจจัยการผลิต								
๖	ดำเนินการตามโครงการฯ								
๗	ติดตามและประเมินผล								

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ (จากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล)
๒. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.
๓. ประสานงานกับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว
๔. ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ
๕. มอบปัจจัยการผลิต
๖. ดำเนินการตามโครงการฯ
๗. ติดตามและประเมินผล

๘. งบประมาณ

งบประมาณ ชุมชน	จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ดังนี้		
- ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี กข. ๖ จำนวน ๓,๐๐๐ กก.ๆ ละ ๑๕ บาท	เป็นเงิน	๔๕,๐๐๐ บาท	
- ค่าขนส่งเมล็ดพันธุ์ จำนวน ๓,๐๐๐ กก.ๆ ละ ๑ บาท	เป็นเงิน	๓,๐๐๐ บาท	
- ค่าวัสดุโครงการ(พิธีมอบปัจจัยการผลิต, การฝึกอบรม)	เป็นเงิน	๑,๐๐๐ บาท	
- ค่าติดตามประเมินผล	เป็นเงิน	๑,๐๐๐ บาท	
	รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน)	

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรผู้ร่วมโครงการทุกคนได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ภารกิจและการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลแท้ใต้ เกษตรกรในพื้นที่ตำบลแท้ใต้ มีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีใช้ในการผลิตข้าวทุกคนครัวเรือน ครัวเรือนละไม่ต่ำกว่า ๔ ไร่
๒. เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการกองทุนและมีกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวของตำบลอย่างน้อย ๑ กองทุน วงเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

๓. เกษตรกรมีผลผลิตเพิ่มขึ้นทุกครัวเรือน และทำให้มีรายได้เพิ่มปีละ ๑,๐๐๐-๓,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน

๑๐. ตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรได้เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างน้อยครัวเรือนละ ๔ ไร่ (๒๐ กก.)
๒. มีกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างน้อย ๑ กองทุน วงเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท
๓. เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากกระบวนการผลิตที่ปลอดภัยและมีรายได้เพิ่มปีละ ๑,๐๐๐-๓,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ (จากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล)
๒. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
๓. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔. ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ
๕. จัดทำแปลงสาธิตการเรียนรู้
๖. ดำเนินการตามโครงการฯ
๗. ติดตามและประเมินผล

๘. งบประมาณ

จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรตามกลุ่มเป้าหมาย ได้มีความรู้ด้านการผลิตเพื่อการยังชีพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๒. มีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรอย่างยั่งยืนในชุมชน

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. ๒๕๖๕. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. จำนวนประชากรในตำบลแห่ง
ใต้. กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการพัฒนาชุมชน. ๒๕๖๔. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. ข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๔.
กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงคมนาคม. **ชั้นข้อมูลเส้นทางถนน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์).
- กรมพัฒนาที่ดิน. **ชั้นข้อมูลชุดดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์).
- กรมพัฒนาที่ดิน. **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์).
- กรมพัฒนาที่ดิน. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์).
- กรมปศุสัตว์. ๒๕๖๔. สำนักงานปศุสัตว์อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. ข้อมูลปศุสัตว์ในอำเภอโกสุมพิสัย .
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมประมง. ๒๕๖๔. **ข้อมูลด้านประมงอำเภอโกสุมพิสัย**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๔. **เขตการใช้ที่ดินตำบลแห่งใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม**. กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๔. **การปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร**. แหล่งที่มา :
http://farmer.doae.go.th/farmer/report_act/reportMoo
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๔. **ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร**.
แหล่งที่มา : <https://production.doae.go.th/>
- กรมชลประทาน. ๒๕๖๒. **การแบ่งงานและหน้าที่รับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย**.
<http://province.rid.go.th/khonkaen/nongwai/area.php>
- กรมทรัพยากรน้ำ. ๒๕๖๒. **อาณาเขตลุ่มแม่น้ำชี**. แหล่งที่มา <http://mekhala.dwr.go.th>.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ๒๕๖๕. **ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก**. แหล่งที่มา [https://agri-
map-online.moac.go.th/](https://agri-map-online.moac.go.th/)

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ ๑
รายชื่อคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
ประจำตำบลแห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๑. นายมีชัย ดอนไชยสีหา	ประธานกรรมการฯ
๒. นายอินแปง ไชยโวหาร	รองประธาน
๓. นางวรรณมา พลศรี	กรรมการ
๔. นายแสวง ศรีทิพย์ป้อม	กรรมการ
๕. นายวิศิษ บรจรจบ	กรรมการ
๖. นายโอภาส รัฐวงษ์	กรรมการ
๗. นายพิกุล ศรีจันทร์ชัย	กรรมการ
๘. นายพิชิต ไทรัตน์	กรรมการ
๙. นายมานิจน์ นิยมปราชนู	กรรมการ
๑๐. นายประยงค์ นามแสงผา	กรรมการ
๑๑. นายอำพร เนืองโพนงาม	กรรมการ
๑๒. นายคำภู โสภาวรณ	กรรมการ
๑๓. นายไพศาล วงษา	กรรมการ
๑๔. นายสุรินทร์ สารสวัสดิ์	กรรมการ
๑๕. นายสุพรรณ ดรอิศวร	กรรมการ
๑๖. นายทองอินทร์ สีคาม	กรรมการ
๑๗. นายสมบัติ ดวงลิวงค์	กรรมการ
๑๘. นายภูเพชร ติดนอก	กรรมการ
๑๙. นางสาวยุวรี ละโพธิ์	กรรมการและเลขานุการ
๒๐. นายสงวน ดอนพันเมือง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ภาคผนวกที่ ๒
รายชื่ออาสาสมัครเกษตรกร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน
ตำบลแห่ใต้ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อ-สกุล	หมายเลขบัตรประชาชน	ที่อยู่		เบอร์โทรศัพท์
			บ้านเลขที่	หมู่ที่	
๑	นางวรรณมา พลศรี	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๔๗๑ ๔๔ ๑	๘๔	๑	๐๘๗-๘๕๒๖๐๘๓
๒	นายสมศักดิ์ อันทุ	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๘๖๔ ๖๖ ๔	๒	๒	
๓	นายทวี อันทะผลา	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๘๘๖ ๘๓ ๘	๓๗	๓	
๔	นายชัยสถิตย์ สิงห์เสื่อ	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๔๗๓ ๔๒ ๘	๒๖	๔	
๕	นางจิต ศรีโยธา	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๗๔๔ ๖๔ ๒	๖๗	๕	๐๘๗-๘๔๔๘๘๘๖
๖	นายพิชิต ไทรตัน	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๗๔๐ ๘๙ ๒	๑๒๕	๖	
๗	นางนงคราญ วรรณเวช	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๗๓๐ ๑๙ ๖	๒๗	๗	๐๘๔-๓๙๒๙๓๕๙
๘	นายบุญทลี สุนทรวัตร์	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๗๔๙ ๘๔ ๙	๒๖	๘	๐๘๔-๖๘๑๓๒๙๕
๙	นายสมจิต ไชยกัง	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๗๓๓ ๐๕ ๕	๒๓	๙	๐๖๑-๑๒๔๑๗๗๘
๑๐	นายกุศล ภูตินทราย	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๘๘๒ ๒๘ ๐	๑๒๕	๑๐	๐๘๙-๒๒๘๓๓๑๘
๑๑	นายชุมพร ดอนไชยสีหา	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๘๘๑ ๘๙ ๕	๕๐	๑๑	
๑๒	นายสุรินทร์ สารสวัสดิ์	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๘๖๒ ๓๐ ๑	๗๘	๑๒	๐๖๒-๗๑๐๒๗๔๘
๑๓	นายสวาท สังข์พันธ์	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๗๓๗ ๖๙ ๗	๗๗	๑๓	๐๖๑-๑๒๖๖๖๗๖
๑๔	นายหนูกัน ดอนโคตรจันทร์	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๕๗๑ ๕๒ ๗	๓๔	๑๔	
๑๕	นายทองอินทร์ สีคาม	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๗๓๙ ๐๒ ๙	๔๘	๑๕	๐๘๙-๒๗๕๓๐๖๗
๑๖	นายมีชัย ดอนไชยสีหา	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๗๕๐ ๓๒ ๔	๑๐๘	๑๖	๐๙๒-๕๕๖๓๔๓๐
๑๗	นายสมบัติ ดวงสิงค์	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๘๘๑ ๗๑ ๒	๑๒๔	๑๗	๐๖๒-๑๙๒๑๕๑๘
๑๘	นายประเวศ ดีจะเสน	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๘๒๐ ๘๒ ๙	๗๙	๑๘	๐๙๔-๓๕๘๓๗๖๔
๑๙	นายภูเพชร ติดนอก	๓ ๔๔๐๓ ๐๐๗๓๑ ๓๙ ๗	๓๐	๑๙	

หมายเหตุ

๑. เป็นบุคคลที่เข้าร่วมการวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของสภาพแวดล้อมภายในชุมชนตำบลยางน้อย ร่วมกับผู้นำในชุมชน เพื่อนำมาซึ่งแผนพัฒนาการเกษตร

๒. * คือ ผู้แทนเกษตรกรระดับตำบล